

Conselleria d'Educació

DECRET 38/2008, de 28 de març, del Consell, pel qual s'estableix el currículum del segon cycle de l'Educació Infantil a la Comunitat Valenciana. [2008/3838]

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, en l'article 6.2., estableix que correspon al Govern fixar les ensenyances mínimes a què es referix la disposició addicional primera, apartat 2, lletra c), de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació. El Reial Decret 1.630/2006, de 29 de desembre, estableix les ensenyances mínimes del segon cycle de l'Educació Infantil. En conseqüència, és procedent desenrotllar el currículum que garantisca al conjunt de xiquetes i xiquets de la Comunitat Valenciana una Educació Infantil de qualitat.

En els primers anys de la vida del ser humà s'efectuen els aprenentatges bàsics. Una Educació Infantil adequada afavorix el desenvolupament social i emocional, en oferir a la xiqueta i al xiquet l'oportunitat de trobar-se amb altres en un entorn diferent de la família. L'Educació Infantil en un centre educatiu constituïx una font fonamental del desenvolupament, aspecte que ajuda a determinats grups amb risc d'exclusió social per als que actua com a compensadora, davant de dificultats en l'àmbit familiar, i com preventiva davant de la ràpida identificació de xiquetes i xiquets en situació de risc.

L'Educació Infantil s'inscriu en el procés educatiu que inicia el desenvolupament de la personalitat de l'individu. Això suposa atendre de forma adequada totes les dimensions del ser humà, com ara les físiques, les socials, les cognitives, les estètiques, les afectives i les motrius, per mitjà d'activitats i experiències, aplicades en un ambient d'afecte i de confiança, en diverses situacions comunitàries i amb un tractament didàctic globalitzador, on la llengua oral està present en totes les situacions educatives escolars. La comprensió i l'ús de la llengua escrita es produïx, precisament, en les ocasions que tenen les xiquetes i els xiquets de participar en activitats de lectura i escriptura. Els professionals de l'Educació Infantil han de conèixer i acompanyar el procés que fa cada xiqueta i cada xiquet de la llengua escrita i proposar activitats per a diferents funcions i ús d'esta. En l'Educació Infantil de la Comunitat Valenciana, l'actuació educativa garantirà, per mitjà de les mesures necessàries, el procés de desenvolupament del llenguatge escrit en les dos llengües cooficials. S'atorgarà, en esta etapa, especial protecció i respecte a la recuperació del valencià.

La relació família-centre educatiu, com a mitjà d'intercanvi d'informació, és fonamental per a aconseguir una labor conjunta i eficaç, que implique un diàleg permanent, seqüencial i periòdic entre ambdós institucions. Molt sovint, les famílies necessiten orientació per part del centre i este, un coneixement més profund de la xiqueta i del xiquet en el si de la vida familiar, la qual cosa comporta una interrelació família-centre informativa i, al mateix temps, formativa i educativa.

Les noves tecnologies, junt amb el descobriment d'altres llengües estrangeres per part de les xiquetes i dels xiquets, en les albrors del segle XXI, com una característica cultural de la societat actual, han d'estar presents en este cycle educatiu.

És necessari que el segon cycle estiga en estreta coordinació amb el primer cycle de l'Educació Infantil, per a seguir el procés iniciat, i amb el primer cycle de l'Educació Primària, perquè la transició entre ambdós etapes tinga elements de continuïtat.

Per tot això, després del dictamen previ del Consell Escolar Valencià, a proposta del conseller d'Educació, conforme amb el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana i amb la deliberació prèvia del Consell, en la reunió del dia 28 de març de 2008,

DECRETE

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

1.1. El present decret té per objecte el desenvolupament del currículum de les ensenyances per al segon cycle de l'Educació Infantil, d'acord amb el que disposen l'apartat 4 de l'article 6 de la Llei Orgà-

Conselleria de Educación

DECRETO 38/2008, de 28 de marzo, del Consell, por el que se establece el currículo del segundo ciclo de la Educación Infantil en la Comunitat Valenciana. [2008/3838]

La Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, en su artículo 6.2, establece que corresponde al Gobierno fijar las enseñanzas mínimas a las que se refiere la disposición adicional primera, apartado 2, letra c), de la Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, reguladora del derecho a la educación. El Real Decreto 1630/2006, de 29 de diciembre, establece las enseñanzas mínimas del segundo ciclo de la Educación Infantil. Procede, en consecuencia, desarrollar el currículo que garantice al conjunto de niñas y de niños de la Comunitat Valenciana una Educación Infantil de calidad.

En los primeros años de la vida del ser humano se efectúan los aprendizajes básicos. Una Educación Infantil adecuada favorece el desarrollo social y emocional al ofrecer, a la niña y al niño, la oportunidad de encontrarse con otros en un entorno diferente a la familia. La Educación Infantil en un centro educativo constituye una fuente fundamental del desarrollo, aspecto que ayuda a determinados grupos con riesgo de exclusión social para los que actúa como compensadora, ante dificultades en el ámbito familiar, y como preventiva ante la pronta identificación de niñas y niños en situación de riesgo.

La Educación Infantil se inscribe en el proceso educativo que inicia el desarrollo de la personalidad del individuo. Ello supone atender de forma adecuada a todas las dimensiones del ser humano, entre ellas, las físicas, sociales, cognitivas, estéticas, afectivas y motrices, por medio de actividades y experiencias, aplicadas en un ambiente de afecto y confianza, en diversas situaciones comunitarias y con un tratamiento didáctico globalizador, donde la lengua oral está presente en todas las situaciones educativas escolares. La comprensión y uso de la lengua escrita se produce, precisamente, en las ocasiones que tienen las niñas y los niños de participar en actividades de lectura y escritura. Los profesionales de la Educación Infantil deben conocer y acompañar el proceso que hace cada niña y cada niño de la lengua escrita y proponer actividades para diferentes funciones y uso de la misma. En la Educación Infantil de la Comunitat Valenciana, la actuación educativa garantizará, mediante las medidas necesarias, el proceso de desarrollo del lenguaje escrito en las dos lenguas cooficiales. En esta etapa se otorgará especial protección y respeto a la recuperación del valenciano.

La relación familia-centro educativo, como medio de intercambio de información, es fundamental para conseguir una labor conjunta y eficaz, que implique un diálogo permanente, secuencial y periódico entre ambas instituciones. Con gran frecuencia las familias necesitan orientación por parte del centro y éste un conocimiento más profundo de la niña y del niño en el seno de la vida familiar, lo que conlleva una interrelación, familia-centro, informativa y a la vez formativa y educativa.

Las nuevas tecnologías, junto con el descubrimiento de otras lenguas extranjeras por parte de las niñas y de los niños, en los albores del siglo XXI, como una característica cultural de la sociedad actual, deben estar presentes en este ciclo educativo.

Es necesario que el segundo ciclo esté en estrecha coordinación con el primer ciclo de la Educación Infantil, para seguir el proceso iniciado, y con el primer ciclo de la Educación Primaria, para que la transición entre ambas etapas tenga elementos de continuidad.

Por todo ello, previo dictamen del Consejo Escolar Valenciano, a propuesta del conseller de Educación, conforme con el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana y previa deliberación del Consell, en la reunión del día 28 de marzo de 2008,

DECRETO

Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación

1.1. El presente Decreto tiene por objeto el desarrollo del currículum de las enseñanzas para el segundo ciclo de la Educación Infantil, de acuerdo con lo dispuesto en el apartado 4 del artículo 6º de la Ley

nica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, i el Reial Decret 1.630/2006, de 29 de desembre, pel qual s'establixen les ensenyances mínimes del segon cicle de l'Educació Infantil.

Este decret s'aplicarà en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana.

Article 2. Principis generals i fins

2.1. L'Educació Infantil constituïx una etapa educativa amb identitat pròpia que atén xiquetes i xiquets fins als sis anys d'edat. Esta etapa s'ordena en dos cicles. El primer, fins als tres anys, i el segon, dels tres als sis anys d'edat.

2.2. El segon cicle de l'Educació Infantil té caràcter voluntari i gratuït.

2.3. L'Educació Infantil té com a finalitat contribuir al desenvolupament físic, afectiu, social i intel·lectual de les xiquetes i dels xiquets. En ambdós cicles caldrà ajustar-se al desenvolupament del moviment i dels hàbits de control corporal, a la comunicació i representació per mitjà dels diferents llenguatges, a les pautes elementals de convivència i relació social, així com al descobriment de les característiques físiques i socials del medi. A més, es facilitarà que les xiquetes i els xiquets elaboren una imatge de si mateixos positiva i equilibrada, adquirisquen autonomia personal i desenvolupen les seues capacitats afectives.

2.4. En este cicle, l'acció tutorial orientarà el procés educatiu individual i col·lectiu de l'alumnat. Per a això, cada grup o classe tindrà una mestra o un mestre especialistes en Educació Infantil que exerciran de tutora o de tutor; col·laboraran, si és el cas, en la intervenció educativa del professorat que participe en l'atenció individualitzada i amb la resta de professionals que intervinguen en el diagnòstic i rehabilitació de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, i mantindran una relació permanent amb les famílies per a facilitar-los la informació necessària sobre el procés educatiu de cada xiqueta i de cada xiquet. Podran ser recolzats en la seua labor docent, per mestres d'altres especialitats, quan les ensenyances impartides ho requerisquen.

Article 3. Objectius del cicle

L'Educació Infantil contribuirà al fet que les xiquetes i els xiquets desenvolupen les capacitats que els permeten:

- a) Conèixer el seu propi cos i el dels altres, les seues possibilitats d'acció i aprendre a respectar les diferències.
- b) Observar i explorar el seu entorn familiar, natural i social.
- c) Adquirir progressivament autonomia en les seues activitats habituals.
- d) Desenvolupar les seues capacitats afectives.
- e) Relacionar-se amb els altres i adquirir progressivament pautes elementals de convivència i relació social, així com exercitar-se en la resolució pacífica de conflictes.
- f) Desenvolupar habilitats comunicatives en diferents llenguatges i formes d'expressió.
- g) Iniciar-se en les habilitats lògicomatemàtiques, en la lectoescriptura i en el moviment, el gest i el ritme.
- h) Conèixer que a la Comunitat Valenciana hi ha dos llengües que interactuen (valencià i castellà), que han de conèixer i respectar per igual, i ampliar progressivament l'ús del valencià en totes les situacions.
- i) Descobrir l'existència d'altres llengües en el marc de la Unió Europea, i iniciar-se en el coneixement d'alguna d'estes.
- j) Conèixer i apreciar les manifestacions culturals del seu entorn, mostrant interès i respecte cap a estes, així com descobrir i respectar altres cultures pròximes.
- k) Valorar les diverses manifestacions artístiques.
- l) Descobrir les tecnologies de la informació i les comunicacions.

Article 4. Àrees

4.1. Els continguts educatius de l'Educació Infantil s'organitzaran en àrees corresponents a àmbits propis de l'experiència i del desen-

Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, y en el Real Decreto 1630/2006, de 29 de diciembre, por el que se establecen las enseñanzas mínimas del segundo ciclo de la Educación Infantil.

1.2. Este decreto será de aplicación en el ámbito territorial de la Comunitat Valenciana.

Artículo 2. Principios generales y fines

2.1. La Educación Infantil constituye una etapa educativa con identidad propia que atiende a niñas y niños hasta los seis años de edad. Esta etapa se ordena en dos ciclos. El primero hasta los tres años y el segundo de los tres a los seis años de edad.

2.2. El segundo ciclo de la Educación Infantil tiene carácter voluntario y gratuito.

2.3. La Educación Infantil tiene como finalidad la de contribuir al desarrollo físico, afectivo, social e intelectual de las niñas y de los niños. En ambos ciclos se atenderá al desarrollo del movimiento y de los hábitos de control corporal, a la comunicación y representación por medio de los diferentes lenguajes, a las pautas elementales de convivencia y relación social, así como al descubrimiento de las características físicas y sociales del medio. Además se facilitará que las niñas y los niños elaboren una imagen de sí mismos positiva y equilibrada, adquieran autonomía personal y desarrollen sus capacidades afectivas.

2.4. En este ciclo, la acción tutorial orientará el proceso educativo individual y colectivo del alumnado. Para ello, cada grupo-clase tendrá una maestra o un maestro especialistas en Educación Infantil que ejercerán de tutora o de tutor y colaborarán, en su caso, en la intervención educativa del profesorado que participe en la atención individualizada y con el resto de profesionales que intervengan en el diagnóstico y rehabilitación del alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo, y mantendrán una relación permanente con las familias para facilitarles la información necesaria sobre el proceso educativo de cada niña y de cada niño, así como podrán ser apoyados, en su labor docente, por maestras y maestros de otras especialidades cuando las enseñanzas impartidas lo requieran.

Artículo 3. Objetivos del ciclo

La Educación Infantil contribuirá a que las niñas y los niños desarrollen las capacidades que les permitan:

- a) Conocer su propio cuerpo y el de los otros, y sus posibilidades de acción y aprender a respetar las diferencias.
- b) Observar y explorar su entorno familiar, natural y social.
- c) Adquirir progresivamente autonomía en sus actividades habituales.
- d) Desarrollar sus capacidades afectivas.
- e) Relacionarse con los demás y adquirir progresivamente pautas elementales de convivencia y relación social, así como ejercitarse en la resolución pacífica de conflictos.
- f) Desarrollar habilidades comunicativas en diferentes lenguajes y formas de expresión.
- g) Iniciarse en las habilidades lógico-matemáticas, en la lectoescritura y en el movimiento, el gesto y el ritmo.
- h) Conocer que en la Comunitat Valenciana existen dos lenguas que interactúan (valenciano y castellano), que han de conocer y respetar por igual, y ampliar progresivamente el uso del valenciano en todas las situaciones.
- i) Descubrir la existencia de otras lenguas en el marco de la Unión Europea, e iniciar el conocimiento de una de ellas.
- j) Conocer y apreciar las manifestaciones culturales de su entorno, mostrando interés y respeto hacia ellas, así como descubrir y respetar otras culturas próximas.
- k) Valorar las diversas manifestaciones artísticas.
- l) Descubrir las tecnologías de la información y las comunicaciones.

Artículo 4. Áreas

4.1. Los contenidos educativos de la Educación Infantil se organizarán en áreas correspondientes a ámbitos propios de la experiencia y

rotllament infantil, i s'aplicaran per mitjà d'unitats globalitzades que tinguen interès i significat per a les xiquetes i per als xiquets.

4.2. Els mètodes de treball es basaran en les experiències, les activitats que es realitzen entorn dels aprenentatges i el joc, i es desenrotllaran en un ambient d'afecte i confiança, per a potenciar la seua autoestima i integració social.

4.3. Els continguts s'organitzaran d'acord amb les àrees següents:

- El coneixement de si mateix i autonomia personal.
- El medi físic, natural, social i cultural.
- Els llenguatges: comunicació i representació.

Estes àrees han d'entendre's com a conceptes organitzatius, com a àmbits d'actuació, com a espais d'aprenentatges en què estan subsumits els continguts actitudinals, procedimentals i conceptuals, que contribuiran al desenrotllament educatiu, i facilitarán la interpretació del món atorgant-li significat i facilitant a la xiqueta i al xiquet la seua participació en este.

Article 5. Currículum

S'entén per currículum per al segon cicle de l'Educació Infantil els objectius, els continguts, la metodologia i els criteris d'avaluació que s'adjunta com a annex del present decret.

Article 6. Avaluació

6.1. L'avaluació serà global, contínua i formativa. L'observació directa i sistemàtica constituirà la tècnica principal del procés d'avaluació.

6.2. Els mestres avaluaran el procés d'ensenyança-aprenentatge, la seua pròpia pràctica educativa i el desenrotllament de les capacitats de cada xiqueta i de cada xiquet.

6.3. Els mestres exerciran l'acció tutorial i informaran periòdicament a les famílies sobre l'evolució educativa escolar de l'alumnat.

Article 7. Autonomia pedagògica dels centres

7.1. La conselleria competent en matèria d'educació promourà l'autonomia dels centres i afavorirà el treball dels equips docents.

7.2. Els centres docents desenrotllaran i adaptaran el currículum establert per este decret per mitjà de:

a) El projecte educatiu del centre, que ha de tindre en compte les característiques del centre, el seu entorn social, les necessitats educatives de l'alumnat i fixar els objectius, les prioritats educatives i els procediments d'actuació.

b) Les programacions didàctiques (projectes de treball, unitats didàctiques, etc.), que han de comprendre tots els continguts de les distintes àrees i desenrotllar a través d'unitats globalitzades i respectant els ritmes de joc, treball i descans de l'alumnat.

c) La conselleria competent en matèria d'educació fomentarà que les programacions didàctiques desenrotllen el currículum des de la perspectiva de la tolerància, la solidaritat, la responsabilitat (particularment en el consum i en el comportament vial), la pau, la salut, la sostenibilitat i la igualtat entre els sexes, facilitant el desenrotllament intel·lectual, afectiu i social de les xiquetes i dels xiquets, i ajudant-los a relacionar-se amb els altres i a aprendre les pautes elementals de convivència.

d) Així mateix, la conselleria competent en matèria d'educació promourà l'elaboració de projectes innovadors, de materials didàctics i de models de programacions didàctiques que faciliten la labor dels docents, fomentarà entre els equips docents l'intercanvi d'experiències, i impulsarà una formació permanent que redunde en benefici de la qualitat educativa.

Article 8. Coordinació

Per a assegurar mecanismes de continuïtat en el procés educatiu de l'alumnat i facilitar la seua adaptació en la transició d'un cicle a un altre i d'una etapa a una altra, els centres implicats estaran pedagògic-

del desenvolupament infantil, y se aplicarán por medio de unidades globalizadas que tengan interés y significado para las niñas y para los niños.

4.2. Los métodos de trabajo se basarán en las experiencias, las actividades que se realicen entorno a los aprendizajes y el juego, y se desarrollarán en un ambiente de afecto y confianza, para potenciar su autoestima e integración social.

4.3. Los contenidos se organizarán de acuerdo con las siguientes áreas:

- El conocimiento de sí mismo y autonomía personal.
- El medio físico, natural, social y cultural.
- Los lenguajes: comunicación y representación.

Estas áreas deben entenderse como conceptos organizativos, como ámbitos de actuación, como espacios de aprendizajes en los que están subsumidos los contenidos actitudinales, procedimentales y conceptuales, que contribuirán al desarrollo educativo y facilitarán la interpretación del mundo, otorgándole significado y facilitando a la niña y al niño su participación en él.

Artículo 5. Currículo

Se entiende por currículo para el segundo ciclo de la Educación Infantil los objetivos, contenidos, metodología y criterios de evaluación que se adjuntan como anexo del presente Decreto.

Artículo 6. Evaluación

6.1. La evaluación será global, continua y formativa. La observación directa y sistemática constituirá la técnica principal del proceso de evaluación.

6.2. Las maestras y los maestros evaluarán el proceso de enseñanza-aprendizaje, su propia práctica educativa y el desarrollo de las capacidades de cada niña y de cada niño.

6.3 Los maestros ejercerán la acción tutorial e informarán periódicamente a las familias sobre la evolución educativa escolar del alumnado.

Artículo 7. Autonomía pedagógica de los centros

7.1. La conselleria competente en materia de educación promoverá la autonomía de los centros y favorecerá el trabajo de los equipos docentes.

7.2. Los centros docentes desarrollarán y adaptarán el currículum establecido por este decreto mediante:

a) El proyecto educativo del centro, en el que se tendrá en cuenta las características de centro, su entorno social, las necesidades educativas de las alumnas y de los alumnos y en el que se fijarán los objetivos, las prioridades educativas y los procedimientos de actuación.

b) Las programaciones didácticas (proyectos de trabajo, unidades didácticas, etc.), que comprenderán todos los contenidos de las distintas áreas y se desarrollarán a través de unidades globalizadas y respetando los ritmos de juego, trabajo y descanso de los alumnos y alumnas.

c) La conselleria competente en materia de educación fomentarà que las programaciones didácticas desarrollen el currículum desde la perspectiva de la tolerancia, la solidaridad, la responsabilidad (particularmente en el consumo y en el comportamiento vial), la paz, la salud, la sostenibilidad y la igualdad entre los sexos, facilitando el desarrollo intelectual, afectivo y social de las niñas y de los niños, ayudándoles a relacionarse con los demás y a aprender las pautas elementales de convivencia.

d) Asimismo, la conselleria competente en materia de educación promoverá la elaboración de proyectos innovadores, de materiales didácticos y modelos de programaciones didácticas que faciliten la labor de los docentes y fomentarà entre los equipos docentes el intercambio de experiencias, así como impulsarà una formación permanente que redunde en beneficio de la calidad educativa.

Artículo 8. Coordinación

Para asegurar mecanismos de continuidad en el proceso educativo del alumnado y facilitar la adaptación del mismo en la transición de un ciclo a otro y de una etapa a otra, los centros implicados estarán peda-

cament coordinats. Amb este fi, la conselleria competent en matèria educativa elaborarà la normativa corresponent.

Article 9. El temps en el segon cycle de l'Educació Infantil

La intervenció educativa escolar haurà d'orientar-se gradualment a cada xiqueta i a cada xiquet en la iniciació de l'adquisició d'hàbits i rutines, atenent les característiques de la infància. El temps ha d'organitzar-se de manera que pugua donar resposta a les necessitats biològiques d'alimentació, d'higiene, de descans, de seguretat, de relació i de comunicació, entre altres.

Article 10. Atenció a la diversitat

10.1. La intervenció educativa ha de contemplar, com a principi, la diversitat de l'alumnat, adaptant la pràctica educativa a les característiques personals, necessitats, interessos i estil cognitiu de les xiquetes i dels xiquets, donada la importància que en estes edats adquireix el procés de desenvolupament.

10.2. La conselleria competent en matèria educativa establirà procediments que permeten identificar aquelles característiques que puguen tindre incidència en l'evolució escolar de les xiquetes i dels xiquets. Així mateix, facilitaran la coordinació de tots els sectors que intervinguen en l'atenció d'este alumnat.

10.3. Els centres adoptaran les mesures oportunes dirigides a l'alumnat que presente necessitat específica de suport educatiu.

10.4. Els centres atendran les xiquetes i els xiquets que presenten necessitats educatives especials buscant la resposta educativa que millor s'adapte a les seues característiques i necessitats personals, d'acord amb la normativa vigent.

Article 11. Relacions amb les famílies

Els centres d'Educació Infantil cooperaran amb les famílies i elaboraran un pla d'actuació que contemple l'informació educativa de les seues filles i dels seus fills i la col·laboració en les activitats del centre que es requereisca d'acord amb l'esmentat pla.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

Única. Ensenyances de religió

1. Les ensenyances de religió s'inclouran en el segon cycle de l'Educació Infantil d'acord amb el que estableix la disposició addicional segona de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.

2. La conselleria competent en matèria d'educació garantirà que els pares o tutors dels alumnes i les alumnes puguen manifestar la seua voluntat de que estos reben o no reben ensenyances de religió.

3. La conselleria competent en matèria d'educació vetlarà perquè les ensenyances de religió respecten els drets de tots els alumnes i de les seues famílies, i perquè això no supose cap discriminació rebre o no les dites ensenyances.

4. La determinació del currículum de l'ensenyança de religió catòlica i de les diferents confessions religioses amb què l'Estat espanyol ha subscrit acords de cooperació en matèria educativa serà competència, respectivament, de la jerarquia eclesiàstica i de les corresponents autoritats religioses.

DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA

Única. Calendari d'implantació

D'acord amb el Reial Decret 806/2006, de 30 de juny, pel qual s'estableix el calendari d'aplicació de la nova ordenació del sistema educatiu establida per la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, este decret s'implantarà, amb caràcter general, per al segon cycle de l'Educació Infantil, el curs acadèmic 2008-2009.

gógicamente coordinados. Con este fin, la conselleria competente en materia educativa elaborará la normativa correspondiente.

Artículo 9. El tiempo en el segundo ciclo de la Educación Infantil

La intervención educativa escolar deberá orientarse gradualmente a cada niña y a cada niño en la iniciación de la adquisición de hábitos y rutinas, atendiendo a las características de la infancia. El tiempo debe organizarse de modo que pueda dar respuesta a las necesidades biológicas de alimentación, de higiene, de descanso, de seguridad, de relación y de comunicación, entre otras.

Artículo 10. Atención a la diversidad

10.1. La intervención educativa debe contemplar como principio la diversidad del alumnado, adaptando la práctica educativa a las características personales, necesidades, intereses y estilo cognitivo de las niñas y de los niños, dada la importancia que en estas edades adquiere el proceso de desarrollo.

10.2. La conselleria competente en materia educativa establecerá procedimientos que permitan identificar aquellas características que puedan tener incidencia en la evolución escolar de las niñas y de los niños. Asimismo facilitarán la coordinación de cuantos sectores intervingan en la atención de este alumnado.

10.3. Los centros adoptarán las medidas oportunas dirigidas al alumnado que presente necesidad específica de apoyo educativo.

10.4. Los centros atenderán a las niñas y a los niños que presentan necesidades educativas especiales buscando la respuesta educativa que mejor se adapte a sus características y necesidades personales, de acuerdo con la normativa vigente.

Artículo 11. Relaciones con las familias

Los centros de Educación Infantil cooperarán con las familias elaborando un plan de actuación con las mismas que contemplará la información educativa de sus hijas y de sus hijos y la colaboración en las actividades del centro que, de acuerdo con el mencionado plan, se requiera.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

Única. Enseñanzas de religión

1. Las enseñanzas de religión se incluirán en el segundo ciclo de la Educación Infantil de acuerdo con lo establecido en la disposición adicional segunda de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.

2. La conselleria competente en materia de educación garantizará que los padres o tutores de los alumnos y las alumnas puedan manifestar su voluntad de que estos reciban o no reciban enseñanzas de religión.

3. La conselleria competente en materia de educación velará para que las enseñanzas de religión respeten los derechos de todos los alumnos y de sus familias y para que no suponga discriminación alguna el recibir o no dichas enseñanzas.

4. La determinación del currículo de la enseñanza de religión católica y de las diferentes confesiones religiosas con las que el Estado español ha suscrito Acuerdos de Cooperación en materia educativa será competencia, respectivamente, de la jerarquía eclesiástica y de las correspondientes autoridades religiosas.

DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA

Única. Calendario de implantación

De acuerdo con el Real Decreto 806/2006, de 30 de junio, por el que se establece el calendario de aplicación de la nueva ordenación del sistema educativo establecida por la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, este decreto se implantará, con carácter general, para el segundo ciclo de la Educación Infantil, el curso académico 2008-2009.

**DISPOSICIONS DEROGATÒRIES.
DEROGACIÓ NORMATIVA**

Primera

En el moment en què s'implante la nova ordenació de l'Educació Infantil establida per este decret, d'acord amb el Reial Decret 806/2006, de 30 de juny, pel qual s'establix el calendari d'aplicació de la nova ordenació del sistema educatiu, quedarà sense efecte el contingut del Decret 19/1992, de 17 de febrer, del Consell, pel qual s'establix el currículum de l'Educació Infantil a la Comunitat Valenciana.

Segona

Queden derogades les altres normes del mateix rang o d'un rang inferior en tot allò que s'oposen al que establix este decret.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Habilitació per al desplegament reglamentari

La conselleria competent en matèria d'educació adoptarà les mesures necessàries per al desenvolupament d'este decret.

Segona. Entrada en vigor

El present decret entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

Valencia, 28 de març de 2008

El president de la Generalitat,
FRANCISCO CAMPS ORTIZ

El conseller d'Educació,
ALEJANDRO FONT DE MORA TURÓN

ANNEX

Educació Infantil

En la nostra societat, l'activitat de formació institucional de les xiquetes i dels xiquets es realitza, principalment, al centre escolar. El sistema educatiu s'encarrega de proporcionar activitats planificades i dirigides intencionalment als aprenentatges bàsics de la persona. El centre escolar infantil és un lloc d'acció i coparticipació entre la xiqueta, el xiquet i l'adult.

Les xiquetes i els xiquets són sers que es desenvolupen d'una manera singular; cada un segueix una línia progressiva, en la qual se superen uns períodes evolutius i, encara que el procés és continu, els resultats en el temps no necessàriament han de coincidir. El fet de mencionar-ne les edats, donada la diversitat de ritmes d'aprenentatge, per a presentar la successió evolutiva del procés d'aprenentatge es fa, tan sols, com a punt de referència, aspecte que s'ha de tindre en compte en l'Educació Infantil destinada a xiquetes i xiquets de 3 a 6 anys d'edat, amb una breu, però intensa, vida evolutiva.

La conceptualització d'àrea només pretén facilitar un principi organitzatiu i estructurador per a la planificació educativa. L'acció de la xiqueta i del xiquet se centra al voltant d'una persona, un objecte, una estructura o una situació, denominats objectes d'aprenentatge, que formen part d'un context, en el qual la xiqueta i el xiquet interactuen i construeixen l'aprenentatge que respon als seus interessos i a situacions concretes. L'equip docent ha de conformar entre les àrees que es determinen la juxtaposició i la interrelació que considere més adequada en cada moment concret de l'acció educativa, i tindre en compte que l'apropiació de l'objecte d'aprenentatge està supeditada a una implicació global de la xiqueta i del xiquet, incloent-hi l'aspecte emocional i afectiu. Este principi didàctic ha d'estar present en els àmbits d'actuació de la intervenció educativa del currículum, pel fet de ser molt complex diferenciar nítidament cada àrea de desenvolupament i la seua evolució. Així, quan s'exposen objectius de l'àrea del coneixement de si mateix i de l'autonomia personal estos impliquen

**DISPOSICIONES DEROGATORIAS.
DEROGACIÓN NORMATIVA.**

Primera

En el momento en que se implante la nueva ordenación de la Educación Infantil establecida por este decreto, de acuerdo con el Real Decreto 806/2006, de 30 de junio, por el que se establece el calendario de aplicación de la nueva ordenación del sistema educativo, quedará sin efecto el contenido del Decreto 19/1992, de 17 de febrero, del Consell, por el que se establece el currículo de la Educación Infantil en la Comunitat Valenciana.

Segunda

Quedan derogadas las demás normas de igual o inferior rango en cuanto se opongan a lo establecido en este decreto.

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Habilitación para el desarrollo reglamentario

La conselleria competente en materia de educación adoptará las medidas necesarias para el desarrollo de este decreto.

Segunda. Entrada en vigor

El presente decreto entrará en vigor el día siguiente al de su publicación en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

Valencia, 28 de marzo de 2008

El president de la Generalitat,
FRANCISCO CAMPS ORTIZ

El conseller de Educación,
ALEJANDRO FONT DE MORA TURÓN

ANEXO

Educación Infantil

En nuestra sociedad la actividad de formación institucional de las niñas y de los niños se realiza, principalmente, en el centro escolar. El sistema educativo se encarga de proporcionar actividades planificadas y dirigidas intencionalmente hacia los aprendizajes básicos de la persona. El centro escolar infantil es un lugar de acción y coparticipación entre la niña, el niño y el adulto.

Las niñas y los niños son seres que se desarrollan de una manera singular; cada uno sigue una línea progresiva, en la que se superan unos períodos evolutivos y aunque el proceso es continuo los resultados en el tiempo no necesariamente deben coincidir. El mencionar las edades, dada la diversidad de ritmos de aprendizaje, para presentar la sucesión evolutiva del proceso de aprendizaje se hace, tan solo, como punto de referencia, aspecto que se debe tener en cuenta en la Educación Infantil destinada a niñas y niños de 3 a 6 años de edad, con una breve, pero intensa, vida evolutiva.

La conceptualización de área, solo pretende facilitar un principio organizativo y estructurador para la planificación educativa. La acción de la niña y del niño se centra alrededor de una persona, un objeto, una estructura o una situación, denominados objetos de aprendizaje, que forman parte de un contexto, en el que la niña y el niño interactúan y construyen el aprendizaje que responde a sus intereses y a situaciones concretes. El equipo docente ha de conformar entre las áreas que se determinan la juxtaposición e interrelación que considere más adecuada en cada momento concreto de la acción educativa, y tener en cuenta que la apropiación del objeto de aprendizaje esta supeditada a una implicación global de la niña y del niño, incluyendo el aspecto emocional y afectivo. Este principio didáctico debe estar presente en los ámbitos de actuación de la intervención educativa del currículum por ser muy complejo diferenciar nítidamente cada área de desarrollo y su evolución. Así, cuando se exponen objetivos del área del Conocimiento de sí mismo y la autonomía personal implican también al área

també l'àrea del medi físic, natural, social i cultural i l'àrea dels llenguatges, sense oblidar els temes que demana la societat i que l'escola, com a part d'esta, assumix i incorpora a la seua acció educativa, entre els quals destaquen les tecnologies i les llengües estrangeres.

Els objectius s'entenen com a metes que guien el procés d'ensenyança-aprenentatge i pretenen que les xiquetes i els xiquets de l'etapa d'Educació Infantil es convertisquen en membres actius de la seua comunitat, interactuant i comunicant-se amb els altres, i participant i disfrutant de la cultura.

El terme continguts es referix al conjunt de formes culturals i sabers seleccionats. Són els objectes d'ensenyança-aprenentatge que es consideren necessaris per al desenvolupament de la personalitat de la xiqueta i del xiquet, als quals s'integren les destreses, els procediments, els hàbits, les actituds, els valors, les normes democràtiques i l'adquisició del coneixement crític dels fets, principis i conceptes, necessaris per al desenvolupament autònom de la persona. Els continguts educatius es configuren en les corresponents àrees relacionades amb els diferents àmbits de coneixement i experiències, i es desenvolupen en blocs, com a mitjà per a facilitar-ne el desenvolupament.

El centre d'Educació Infantil és heterogeni, ja que les xiquetes i els xiquets difereixen per raó de sexe, edat, perfil físic i psíquic, sociocultural, etc. Són diferències que es manifesten en la seua conducta i en el desenvolupament i que repercutixen en els seus interessos, ritmes d'aprenentatge, etc. El centre d'Educació Infantil ha d'assumir el seu caràcter compensatori i integrador, ha de respectar les individualitats i admetre la diversitat.

La intervenció en les necessitats educatives especials implica ajudes pedagògiques per mitjà de les adaptacions dels elements bàsics del currículum a les necessitats personals de la xiqueta i del xiquet que, de manera prèvia al diagnòstic, així es requereixca.

L'entorn familiar és el primer escenari on les xiquetes i els xiquets inicien la construcció de la seua competència lingüística en una o més llengües. La interacció en l'entorn immediat i la influència dels mitjans de comunicació ajuden a desenvolupar, concretar i perfilar el domini de les diferents varietats que constituïran el repertori lingüístic personal de cada xiqueta i de cada xiquet. Un repertori que, d'acord amb les expectatives de la societat i els objectius del sistema educatiu, haurà d'avançar progressivament cap a una competència elevada en les dos llengües cooficials i el domini funcional d'una o més llengües estrangeres al finalitzar l'ensenyança obligatòria.

Tenint en compte la capacitat que posseeixen les xiquetes i els xiquets per a l'adquisició lingüística en estes edats, l'escola ha de posar les bases d'esta competència plurilingüe, creant contextos en què es desenvolupen la competència comunicativa en les dos llengües oficials a través d'un tractament integrat. La integració de llengües exigeix una actuació coordinada del professorat, que tinga en compte diversos aspectes diferenciats però complementaris; la decisió sobre l'ús vehicular de cada llengua amb un enfocament comunicatiu comú per a totes les llengües i un tractament metodològic diferenciat que contemple les característiques específiques de cada una d'estes. A més, s'ha de tindre en compte l'acollida i el tractament lingüístic específic necessaris per a la incorporació de l'alumnat nouvingut, que pot ingressar en l'escola sense conèixer cap de les dos llengües cooficials.

La família, en els seus diversos models, ha constituït la base per a l'organització social, aspecte que s'ha de tindre en consideració al centre d'Educació Infantil. Una bona relació comença amb la col·laboració informativa entre ambdós parts, que adquireix un gran valor per al centre educatiu. L'entrevista inicial, les tutories, omplir qüestionaris o formularis, entre d'altres, són elements tècnics d'interrelació que poden afavorir el coneixement de la xiqueta i del xiquet i el seu desenvolupament educatiu. Igualment, les activitats conjuntes de trobades, xarrades informatives, i formatives sobre temes educatius, excursions, colònies, etc., són espais on es produeixen comunicacions bidireccionals que enriqueixen la interacció i el coneixement de les famílies i de l'alumnat.

L'avaluació, pel caràcter de l'etapa, haurà de ser formativa i contínua; la seua finalitat serà la de proporcionar informació sobre el procés d'ensenyança-aprenentatge a fi d'ajustar aquells aspectes que siguen necessaris per a millorar el dit procés educatiu. Avaluat l'aprenentatge

del Medio físico, natural, social y cultural y al área de los Lenguajes, sin olvidar los temas que demanda la sociedad y que la escuela, como parte integrante de la misma, asume e incorpora a su acción educativa, entre ellas las tecnologías y las lenguas extranjeras.

Los objetivos se entienden como metas que guían el proceso de enseñanza aprendizaje y pretenden que las niñas y los niños de la etapa de Educación Infantil se conviertan en miembros activos de su comunidad, interactuando y comunicándose con los otros, y participando y disfrutando de la cultura.

El término contenidos se refiere al conjunto de formas culturales y saberes seleccionados. Son los objetos de enseñanza-aprendizaje que se consideran necesarios para el desarrollo de la personalidad de la niña y del niño, a los que se integran las destrezas, procedimientos, hábitos, actitudes, valores, normas democráticas y la adquisición del conocimiento crítico de los hechos, principios y conceptos, necesarios para el desarrollo autónomo de la persona. Los contenidos educativos se configuran en las correspondientes áreas relacionadas con los diferentes ámbitos de conocimiento y experiencias y se desarrollan en bloques, como medio para facilitar el desarrollo de los mismos.

El centro de Educación Infantil es heterogéneo ya que las niñas y los niños difieren por razón de sexo, edad, perfil físico y psíquico, sociocultural, etc. Son diferencias que se manifiestan en su conducta y en el desarrollo repercutiendo en sus intereses, ritmos de aprendizaje, etc. El centro de Educación Infantil debe asumir su carácter compensatorio e integrador, debe respetar las individualidades y admitir la diversidad.

La intervención en las necesidades educativas especiales implica ayudas pedagógicas mediante las adaptaciones de los elementos básicos del currículo a las necesidades personales de la niña y del niño que, previo al diagnóstico, así se requiera.

El entorno familiar es el primer escenario donde las niñas y los niños inician la construcción de su competencia lingüística en una o más lenguas. La interacción en el entorno inmediato y la influencia de los medios de comunicación ayudan a desarrollar, concretar y perfilar el dominio de las diferentes variedades que constituirán el repertorio lingüístico personal de cada niña y de cada niño. Un repertorio que, de acuerdo con las expectativas de la sociedad y los objetivos del sistema educativo, deberá avanzar progresivamente hacia una competencia elevada en las dos lenguas cooficiales y el dominio funcional de una o más lenguas extranjeras al finalizar la enseñanza obligatoria.

Teniendo en cuenta la capacidad que poseen las niñas y los niños para la adquisición lingüística en estas edades, la escuela ha de poner las bases de esta competencia plurilingüe, creando contextos en los que se desarrolle la competencia comunicativa en las dos lenguas oficiales a través de un tratamiento integrado. La integración de lenguas exige una actuación coordinada del profesorado, que tenga en cuenta diversos aspectos diferenciados pero complementarios; la decisión sobre el uso vehicular de cada lengua con un enfoque comunicativo común para todas ellas y un tratamiento metodológico diferenciado que contemple las características específicas de cada una de ellas. Además se debe tener en cuenta la acogida y el tratamiento lingüístico específico con el que es necesario la incorporación del alumnado recién llegado, que puede ingresar en la escuela sin conocer ninguna de las dos lenguas cooficiales.

La familia, en sus diversos modelos, ha constituido la base para la organización social aspecto que se debe considerar en el centro de Educación Infantil. Una buena relación comienza con la colaboración informativa entre ambas partes que adquiere un gran valor para el centro educativo; la entrevista inicial, las tutorías, el cumplimentar cuestionarios o formularios, entre otros, son elementos técnicos de interrelación que pueden favorecer el conocimiento de la niña y del niño y su desarrollo educativo. Igualmente las actividades conjuntas de encuentros, charlas informativas, y formativas sobre temas educativos, excursiones, colonias, etc., son espacios en donde se producen comunicaciones bidireccionales que enriquecen la interacción y el conocimiento de las familias y del alumnado.

La evaluación, por el carácter de la etapa, deberá ser formativa y contínua, su finalidad será la de proporcionar información sobre el proceso de enseñanza-aprendizaje con el fin de ajustar aquellos aspectos que sean necesarios para mejorar dicho proceso educativo. Eva-

significa entendre com aprén la xiqueta i el xiquet i si el que aprenen té algun significat rellevant per a ells. En l'avaluació contínua hi ha fases o moments per a l'arreglada d'informació, com per exemple, al finalitzar un projecte de treball, una unitat didàctica, o el tractament d'un contingut en particular. En la informació es podran reflectir les aproximacions cap a la consecució d'un contingut determinat, així com les dificultats que s'han observat individualment, en treballs en xicotet grup i pel grup classe, amb caràcter individual i col·lectiu

En l'Educació Infantil l'observació és la tècnica que més informació facilita i, unida a l'arreglada de dades en un diari d'aula, en gravacions audiovisuals, en quadres de doble entrada, configuren una part important del procés d'ensenyança-aprenentatge. Les dades arreglades ajuden a valorar la proposta realitzada contrastant-los amb el que es planifica i es porta a la pràctica. Realitzada esta comparació, la informació obtinguda s'haurà de tindre en compte per a posteriors intervencions educatives ajustant-la a les característiques individuals de les xiquetes i dels xiquets, acompanyant l'aprenentatge i reformulant-ne els continguts en marcs i estils diferents.

L'avaluació ha d'intentar valorar d'una manera global i integral l'alumne en el seu procés de creixement com a persona. Es tracta de dur a terme una avaluació multidimensional que ha d'intentar unir tots els vessants que estiguen implícits en els objectius generals de l'etapa, formulats com a capacitats que ha d'assolir l'alumnat.

Les introduccions que es realitzen en cada una de les àrees expressen, junt amb els continguts els aspectes bàsics a observar en els criteris d'avaluació, que giraran entorn del:

Desenrotllament de les capacitats definides en els objectius i continguts del decret curricular per al segon cicle de l'Educació Infantil de la Comunitat Valenciana que s'han adequat a les programacions del cicle.

Procés que segueix cada xiqueta i cada xiquet per a resoldre una situació o un conflicte en l'apropiació de l'objecte d'aprenentatge: estratègies que utilitza, habilitats, tècniques, actituds, emocions que demostra en el desenrotllament de les activitats, etc.

Grau en què han assolit les xiquetes i els xiquets els objectius i continguts previstos en la programació.

I. EL CONEIXEMENT DE SI MATEIX I L'AUTONOMIA PERSONAL

El coneixement del cos i l'autonomia personal són la base essencial per a l'assentament de la pròpia imatge, és el primer referent que la xiqueta i el xiquet tenen per a conèixer-se com a persones. La pròpia imatge s'estableix i es configura progressivament, sobre un cos biològic, al mateix temps que es diferencia dels objectes sobre els quals actua i de les persones amb què interactua. El cos es constitueix en el mediador i en instrument de la intervenció del subjecte, és el substrat de les percepcions i les emocions, al mateix temps que és un objecte de coneixement amb el seu propi procés de construcció.

El coneixement i control del propi cos impliquen un coneixement global i segmentari i una coordinació dinàmica general, que comporten el progressiu desenrotllament de les habilitats de manipulació. L'adquisició d'hàbits de salut, higiene i nutrició està també implicada en el dit coneixement, en esta s'assenten les bases per a la progressiva conquesta de l'autonomia personal.

En la construcció de la identitat pròpia intervien, entre altres factors, la imatge d'un mateix, els sentiments d'eficàcia, seguretat i autoestima. La dita imatge no és neutra ni objectiva, és en gran part una interiorització de la imatge que projecten sobre l'alumne o alumna les persones que l'envolten i de la confiança que en ell o en ella es deposita. Tots estos factors contribueixen a l'elaboració d'un concepte de si mateix ajustat, que permet a la xiqueta i al xiquet percebre i actuar d'acord amb les pròpies possibilitats i limitacions. La representació mental del propi cos ajuda a establir una bona relació entre el jo i el món exterior.

En esta relació amb el món exterior la xiqueta i el xiquet interactuen amb els objectes i amb altres persones; esta interacció contínua amb el medi, els porta a reconèixer les diferències i similituds entre ella, ell i els altres. La identificació de les seues característiques individuals i

l'aprenentatge significa entendre com aprende la nina i el noi i si lo que aprenen tiene algún significado relevante para ellos. En la evaluación continua existen fases o momentos para la recogida de información como por ejemplo al finalizar un proyecto de trabajo, una unidad didáctica, o el tratamiento de un contenido en particular. En la información se podrá reflejar las aproximaciones hacia la consecución de un contenido determinado, así como de las dificultades que se han observado individualmente, en trabajos en pequeño grupo y por el grupo clase, con carácter individual y colectivo

En la Educación Infantil la observación es la técnica que más información facilita y unida a la recogida de datos, entre otros, en diario de aula, en grabaciones audio-visuales, en cuadros de doble entrada, configuran una parte importante del el proceso de enseñanza-aprendizaje. Los datos recogidos ayudan a valorar la propuesta realizada contrastándolos con lo planificado y llevado a la práctica. Realizada esta comparación, la información obtenida se deberá tener en cuenta para posteriores intervenciones educativas ajustándola a las características individuales de las niñas y de los niños, acompañando al aprendizaje y reformulando los contenidos en marcos y estilos diferentes

La evaluación ha de intentar valorar de una manera global e integral al alumno en su proceso de crecimiento como persona. Se trata de llevar a cabo una evaluación multidimensional que ha de intentar unir todas las vertientes que estén implícitas en los objetivos generales de la etapa formulados como capacidades a conseguir por el alumnado:

Las introducciones que se realizan en cada una de las áreas expresan junto con los contenidos los aspectos básicos a observar en los criterios de evaluación que giraran en torno al:

– Al desarrollo de las capacidades definidas en los objetivos y contenidos del Decreto curricular para el segundo ciclo de la Educación Infantil de la Comunidad Valenciana que se han adecuado a las programaciones del ciclo.

– Al proceso que sigue cada niña y cada niño para resolver una situación o un conflicto en la apropiación del objeto de aprendizaje: estrategias que utiliza, habilidades, técnicas, actitudes, emociones que demuestra en el desarrollo de las actividades, etc.

– Al grado en el que han conseguido las niñas y los niños los objetivos y contenidos previstos en la programación.

I. EL CONOCIMIENTO DE SÍ MISMO Y LA AUTONOMÍA PERSONAL

El conocimiento del cuerpo y la autonomía personal es una base esencial para el asentamiento de la propia imagen, es el primer referente que la niña y el niño tienen para conocerse como personas. La propia imagen se establece y se configura progresivamente, sobre un cuerpo biológico, a la vez que se diferencia de los objetos sobre los que actúa y de las personas con las que interactúa. El cuerpo se constituye en el mediador y en instrumento de la intervención del sujeto, es el substrato de las percepciones y las emociones, a la vez que es un objeto de conocimiento con su propio proceso de construcción.

El conocimiento y control del propio cuerpo implica un conocimiento global y segmentario y una coordinación dinámica general, que conlleva el progresivo desarrollo de las habilidades manipulativas. La adquisición de hábitos de salud, higiene y nutrición, está también implicada en dicho conocimiento, en ella se sientan las bases para la progresiva conquista de la autonomía personal.

En la construcción de la identidad propia intervien, entre otros factores, la imagen de uno mismo, los sentimientos de eficacia, seguridad y autoestima. Dicha imagen no es neutra ni objetiva, es en gran parte una interiorización que le proyectan las personas que le rodean y de la confianza que en él o en ella se deposita. Todos estos factores contribuyen en la elaboración de un concepto de si mismo ajustado, que permite a la niña y al niño, percibir y actuar conforme a las propias posibilidades y limitaciones. La representación mental del propio cuerpo ayuda a establecer una buena relación entre el yo y el mundo exterior.

En esta relación con el mundo exterior la niña y el niño interactúan con los objetos y con otras personas; esta interacción continúa con el medio, les lleva a reconocer las diferencias y similitudes entre ella, él y los otros. La identificación de sus características individuales, así

les dels altres són instruments bàsics per al seu desenvolupament i, consegüentment, per a l'adquisició d'actituds no discriminatòries, que els portaran a assumir i acceptar els altres i actuar amb ells.

El cos és la principal ferramenta de relació del subjecte amb el món que l'envolta. El coneixement de tots els objectes d'aprenentatge s'efectua a partir de les percepcions corporals exteroceptiu (l'exterior, a través dels cinc sentits), interoceptiu (els propis estats fisiològics i emocionals) i propioceptiu (to equilibri i postura corporal).

El desenvolupament de la capacitat de descobrir i utilitzar les possibilitats d'acció inclou els distintes aspectes perceptivomotrius, cognitius, afectius i relacionals implicats en la resolució de les tasques que es plantegen en la vida quotidiana, en situacions lúdiques, domèstiques o d'un altre tipus. Les activitats de tipus lúdic, el joc, tant el de normes com el simbòlic, són bàsics en esta etapa educativa,

L'adquisició d'hàbits, actituds i coneixements possibiliten una adequada salut mental i corporal, pel fet que ajuden al desenvolupament de l'autonomia personal a través de la participació i de la col·laboració en diverses tasques de la vida quotidiana.

La intervenció educativa pretén que la xiqueta i el xiquet siguin capaços d'identificar les característiques i qualitats pròpies i les dels altres, percebent els canvis físics i la seua relació amb el pas del temps. Així mateix, ha de tendir al fet que les xiquetes i els xiquets adquirisquen una imatge autoajustada de si mateixos i aprofundisquen en l'actitud de respecte cap a les característiques i qualitats de les altres persones.

Els docents han de tindre en compte que la xiqueta i el xiquet s'interessen per adquirir habilitats motrius noves i s'impliquen en la realització d'accions cada vegada més complexes. A través de l'equilibri, la coordinació dinàmica, l'ajust corporal, etc., van desenvolupant les seues capacitats motrius bàsiques, van utilitzant amb més precisió les nocions bàsiques d'orientació en l'espai i en el temps, i com comencen a mostrar actituds d'ajuda i col·laboració. La xiqueta i el xiquet exploren els objectes, cada vegada amb major detall, utilitzen correctament utensilis comuns o resolen tasques que requereixen una certa precisió manual, d'esta manera utilitzen i desenvolupen les seues coordinacions visomanuals i habilitats de manipulació de caràcter motriu fi.

A través de les activitats de la vida quotidiana, els docents hauran de tindre en compte que les xiquetes i els xiquets coneixen i valoren les seues possibilitats d'acció; que siguin capaços d'identificar les seues limitacions i actuar d'acord amb estes, i que aprenguen a reconèixer situacions perilloses i a previndre accidents, utilitzant adequadament els instruments i les instal·lacions i participant en les mesures que es prenguen en el cas de malaltia i manifestant actituds de col·laboració i respecte.

El mestre i la mestra hauran d'aplicar a l'aula unes normes bàsiques sobre alimentació i higiene corporal, en les quals ha de buscar la participació de les famílies per a aconseguir la seua col·laboració i aplicació en les activitats quotidianes que es realitzen a casa. D'esta manera, la xiqueta i el xiquet aniran aprenent a realitzar autònomament els hàbits d'higiene corporal, alimentació i descans; a utilitzar adequadament els espais, objectes i materials apropiats, i a acceptar i valorar ajustadament les normes de comportament establides en estes situacions.

Les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC) poden ser de gran profit per a la xiqueta i el xiquet d'Educació Infantil utilitzant-les en este àmbit com a recurs didàctic i projecció de futur.

Objectius

1. Conèixer el propi cos i les seues possibilitats d'acció, adquirint de manera progressiva una precisió més gran en els gestos i moviments.

2. Descobrir i utilitzar les pròpies possibilitats motrius, sensibles i expressives, adoptant postures i actituds adequades a les diverses activitats que exercix en la seua vida quotidiana.

como las de los demás, son instrumentos básicos para su desarrollo y consecuentemente, para la adquisición de actitudes no discriminatorias, que le llevarán a asumir, aceptar y actuar con los demás.

El cuerpo es la principal herramienta de relación del sujeto con el mundo que le rodea. El conocimiento de todos los objetos de aprendizaje se efectúa a partir de las percepciones corporales exteroceptivas (lo exterior, a través de los cinco sentidos), interoceptivas (los propios estados fisiológicos y emocionales) y propioceptivas (tono equilibrio y postura corporal).

El desarrollo de la capacidad de descubrir y utilizar las posibilidades de acción incluye los distintos aspectos perceptivo-motrices, cognitivos, afectivos y relacionales implicados en la resolución de las tareas que se plantean en la vida cotidiana, en situaciones lúdicas, domésticas, o de otro tipo. Las actividades de tipo lúdico, el juego tanto el de normas como el simbólico son básicos en esta etapa educativa,

La adquisición de hábitos, actitudes y conocimientos posibilitan una adecuada salud mental y corporal, ayudando al desarrollo de la autonomía personal a través de la participación y de la colaboración en diversas tareas de la vida cotidiana.

La intervención educativa se dirige a que la niña y el niño sean capaces de identificar las características y cualidades propias y las de los demás, percibiendo los cambios físicos y su relación con el paso del tiempo. Así mismo debe tender a que las niñas y niños adquieran una imagen autoajustada de sí mismos y profundicen en la actitud de respeto hacia las características y cualidades de las otras personas.

Los docentes han de tener en cuenta que la niña y el niño se interesan por adquirir habilidades motrices nuevas y se implican en la realización de acciones cada vez más complejas. A través del equilibrio, la coordinación dinámica, el ajuste corporal, etc., van desarrollando sus capacidades motrices gruesas y van utilizando con mayor precisión las nociones básicas de orientación en el espacio y en el tiempo, así como comienzan a mostrar actitudes de ayuda y colaboración. La niña y el niño exploran los objetos, cada vez con mayor detalle, utilizan correctamente utensilios comunes o resuelven tareas que requieren cierta precisión manual, de este modo están utilizando y desarrollando sus coordinaciones visomanuales y habilidades manipulativas de carácter motriz fino.

A través de las actividades de la vida cotidiana los docentes deberán tener en cuenta que las niñas y los niños conocen y valoran sus posibilidades de acción, que han de ser capaces de identificar sus limitaciones y actuar de acuerdo con ellas, han de aprender a reconocer situaciones peligrosas y a prevenir accidentes, utilizando adecuadamente los instrumentos y las instalaciones, participando en las medidas que se tomen en el caso de enfermedad y manifestando actitudes de colaboración y respeto.

El maestro y la maestra deberán aplicar en sus aulas unas normas básicas sobre alimentación e higiene corporal, de las que harán partícipes a las familias para conseguir su colaboración y aplicación en las actividades cotidianas que se realicen en el hogar. De este modo la niña y el niño irán aprendiendo a realizar autónomamente los hábitos de higiene corporal, alimentación y descanso, a utilizar adecuadamente los espacios, objetos y materiales apropiados, aceptar y a valorar ajustadamente las normas de comportamiento establecidas en estas situaciones.

Las tecnologías de la información y de la comunicación (TIC), pueden ser de gran provecho para la niña y el niño de Educación Infantil, utilizándolas en este ámbito como recurso didáctico y proyección de futuro

Objetivos

1. Conocer su propio cuerpo y sus posibilidades de acción, adquiriendo de manera progresiva una mayor precisión en sus gestos y movimientos.

2. Descubrir y utilizar las propias posibilidades motrices, sensibles y expresivas, adoptando posturas y actitudes adecuadas a las diversas actividades que desarrolla en su vida cotidiana.

3. Adquirir progressivament autoconfiança i una imatge ajustada i positiva de si mateix i identificar les seues característiques i qualitats personals.

4. Respectar les característiques i qualitats de les altres persones, acceptant i valorant la varietat de sexes, ètnies, creences o qualsevol altre tret diferenciador.

5. Adquirir coordinació i control dinàmic en el joc, en l'execució de tasques de la vida quotidiana i en les activitats en què haja d'usar objectes amb precisió, d'acord amb el seu desenvolupament evolutiu.

6. Conèixer, manifestar i explicitar els propis sentiments, les emocions i les necessitats, i respectar els dels altres.

7. Adquirir una progressiva autonomia en les seues activitats habituals.

8. Adquirir hàbits relacionats amb el benestar, la seguretat personal, la higiene i la salut, així com d'orde, constància i organització relacionats amb les diverses tasques.

9. Prendre la iniciativa, planificar i seqüenciar la pròpia acció per a resoldre tasques senzilles i problemes de la vida quotidiana, reconeixent els seus límits i possibilitats, i buscant la col·laboració necessària.

10. Desenvolupar actituds i hàbits de col·laboració i ajuda articulant el seu propi comportament amb les necessitats, demandes, requeriments i explicacions dels altres.

Continguts

Els continguts de l'àrea s'agrupen al voltant dels blocs següents:

1. El cos i la pròpia imatge.
2. El joc i el moviment.
3. L'activitat i la vida quotidiana.
4. L'atenció personal i la salut.

Bloc 1. El cos i la pròpia imatge

Els continguts que integren este bloc són:

- a) El cos humà. Característiques diferencials del cos. L'esquema corporal. El to, la postura, l'equilibri.
- b) Sensacions i percepcions. Els sentits i les seues funcions.
- c) La confiança en les possibilitats i capacitats pròpies per a realitzar les tasques. Les necessitats bàsiques del cos.
- d) Valoració i actitud positiva davant de les demostracions de sentiments, d'emocions i de vivències pròpies i dels altres, i el seu control gradual.
- e) Acceptació i valoració ajustada i positiva de la pròpia identitat i de les seues possibilitats i limitacions, així com de les diferències pròpies i dels altres evitant discriminacions.

Bloc 2. El joc i el moviment

Els continguts que integren este bloc són:

- a) La consciència de les possibilitats i les limitacions motrius del cos.
- b) La coordinació i el control de les habilitats motrius fines i bàsiques.
- c) Les nocions bàsiques d'orientació en l'espai i en el temps.
- d) El desenvolupament del joc protagonitzat com a mitjà per a conèixer la realitat.
- e) L'acceptació de les normes implícites que regixen els jocs de representació de papers.
- f) L'actitud d'ajuda i col·laboració amb els companys en els jocs i en la vida quotidiana.
- g) El control dinàmic i estàtic del propi cos i dels objectes i la seua valoració en el desenvolupament funcional de les activitats quotidianes i en els jocs específics i generals.

Bloc 3. L'activitat i la vida quotidiana

Els continguts que integren este bloc són:

- a) La percepció dels desitjos i dels estats d'ànim, la seua manifestació i comunicació. La pràctica de destreses, actituds, normes i la consolidació d'hàbits positius.
- b) L'adquisició d'autonomia operativa per mitjà del desenvolupament per si mateixos d'un creixent nombre d'accions de la vida quoti-

3. Adquirir progresivamente autoconfianza y una imagen ajustada y positiva de sí mismo e identificar sus características y cualidades personales.

4. Respetar las características y cualidades de las otras personas, aceptando y valorando la variedad de sexos, etnias, creencias o cualquier otro rasgo diferenciador.

5. Adquirir coordinación y control dinámico en el juego, en la ejecución de tareas de la vida cotidiana y en las actividades en las que tenga que usar objetos con precisión, de acuerdo con su desarrollo evolutivo.

6. Conocer, manifestar y explicitar los propios sentimientos, emociones y necesidades, y respetar los de los demás.

7. Adquirir una progresiva autonomía en sus actividades habituales.

8. Adquirir hábitos relacionados con el bienestar, la seguridad personal, la higiene y la salud así como de orden, constancia y organización relacionados con las diversas tareas.

9. Tomar la iniciativa, planificar y secuenciar la propia acción para resolver tareas sencillas y problemas de la vida cotidiana, reconociendo sus límites y posibilidades y buscando la colaboración necesaria.

10. Desarrollar actitudes y hábitos de colaboración y ayuda articulando su propio comportamiento con las necesidades, demandas, requerimientos y explicaciones de los demás.

Contenidos

Los contenidos del área se agrupan alrededor de los siguientes bloques:

1. El cuerpo y la propia imagen.
2. El juego y el movimiento.
3. La actividad y la vida cotidiana.
4. El cuidado personal y la salud.

Bloque 1. El cuerpo y la propia imagen.

Los contenidos que integran este bloque son:

- a) El cuerpo humano. Características diferenciales del cuerpo. El esquema corporal. El tono, la postura, el equilibrio.
- b) Sensaciones y percepciones. Los sentidos y sus funciones.
- c) La confianza en las posibilidades y capacidades propias para realizar las tareas. Las necesidades básicas del cuerpo.
- d) Valoración y actitud positiva ante las demostraciones de sentimientos, de emociones y de vivencias propias y de los demás. El control gradual de las mismas.
- e) Aceptación y valoración ajustada y positiva de la propia identidad y de sus posibilidades y limitaciones, así como de las diferencias propias y de los demás evitando discriminaciones.

Bloque 2. El juego y el movimiento

Los contenidos que integran este bloque son:

- a) La conciencia de las posibilidades y las limitaciones motrices del cuerpo.
- b) La coordinación y control de las habilidades motrices de carácter fino y grueso.
- c) Las nociones básicas de orientación en el espacio y en el tiempo.
- d) El desarrollo del juego protagonizado como medio para conocer la realidad.
- e) La aceptación de las normas implícitas que rigen los juegos de representación de papeles.
- f) La actitud de ayuda y colaboración con los compañeros en los juegos y en la vida cotidiana.
- g) El control dinámico y estático del propio cuerpo y de los objetos y su valoración en el desarrollo funcional de las actividades cotidianas y en los juegos específicos y generales.

Bloque 3. La actividad y la vida cotidiana

Los contenidos que integran este bloque son:

- a) La percepción de los deseos y de los estados de ánimo, su manifestación y comunicación. La práctica de destrezas, actitudes, normas y la consolidación de hábitos positivos.
- b) La adquisición de autonomía operativa mediante el desarrollo por sí mismos de un creciente número de acciones de la vida cotidiana,

diana, especialment en la satisfacció de necessitats corporals, el vestit, el menjar, etc.

c) El coneixement i l'ús dels instruments, tècniques, habilitats i seqüències en activitats pròpies de la vida quotidiana.

d) La interacció i col·laboració amb actituds positives per a establir relacions d'afecte amb els altres.

Bloc 4. L'atenció personal i la salut

Els continguts que integren este bloc són:

a) La salut i l'atenció d'un mateix.

b) Les accions que afavorixen la salut. L'alimentació i el descans.

c) L'habitació a la neteja de les corresponents i diverses parts del cos i d'este en la seua totalitat. d) L'atenció del seu entorn per a poder realitzar les activitats en espais nets i ordenats.

e) L'adquisició d'hàbits adequats per a evitar situacions de perill i la sol·licitud d'ajuda davant d'ell.

Críteris d'avaluació

1. Utilitzar el cos com a instrument de relació amb el món i com a vehicle per a descobrir els objectes d'aprenentatge a través de la percepció i de la sensació.

2. Aplicar unes actituds bàsiques per a la convivència en les interrelacions humanes que repercutisquen en un ajust de la pròpia imatge corporal.

3. Tindre cura del cos i de la higiene corporal, fomentant hàbits i actituds que ajuden a mantindre una adequada salut mental i física.

4. Donar mostra del coneixement personal en la construcció de la identitat i en la pertinença a un grup social, manifestant sentiments i normes de relació social.

II. EL MEDI FÍSIC, NATURAL, SOCIAL I CULTURAL

El descobriment del medi físic, natural, social i cultural implica, a més d'una determinada representació del món, l'existència de sentiments de pertinença, respecte, interès i valoració de tots els elements que l'integren. L'objectiu d'esta àrea és facilitar el coneixement i la comprensió de tot allò que configura la realitat de la xiqueta i del xiquet, sobretot pel que fa al que està a l'abast de la seua experiència.

Els distints sistemes o organitzacions de què formen part la xiqueta i el xiquet constitueixen el vehicle adequat per a accedir al medi, de forma que van construint la seua pròpia identitat personal alhora que es perceben a si mateixos com a membres de la societat. El procés dialèctic que s'estableix entre la xiqueta i el xiquet i el medi, s'inicia sense que el subjecte es distingisca de l'objecte i evoluciona fins a aconseguir una diferència entre el jo i l'objecte, moment en què es fa possible crear la pròpia imatge i la representació dels elements externs, objectes, situacions, persones, etc. Amb el desenrotllament de la capacitat simbòlica i de les possibilitats comunicatives i conceptualitzadores dels llenguatges, junt amb la creixent autonomia de la xiqueta i del xiquet, l'entorn pròxim s'amplia a partir de la interacció del subjecte amb el medi.

En l'educació infantil el descobriment de l'entorn ha de facilitar-los l'exploració, el coneixement i l'acció sobre este amb els instruments socials i culturals establits, permetent-los la construcció del propi jo amb creixent autonomia. Descobrir usos i costums socials permet conèixer diverses cultures presents en la societat i generar actituds de respecte i estima cap a estes.

L'estudi del medi a través de xicotetes investigacions i projectes de treball afavorix la interacció i la relació amb els altres i propicia el debat i la negociació de significats. El centre d'Educació Infantil ha d'afavorir el desenrotllament dels processos interpersonals a través de la resolució de conflictes que genera la convivència diària. En les activitats quotidianes i en la interacció constant amb els objectes i els altres, la xiqueta i el xiquet aprenen de l'ús i del significat d'estos, d'acord amb els paràmetres marcats per la cultura; agrupar i organitzar els diferents objectes de l'entorn cobra sentit per a la xiqueta i el

especialmente en la satisfacción de necesidades corporales, el vestido, la comida, etc.

c) El conocimiento y el uso de los instrumentos, técnicas, habilidades y secuencias en actividades propias de la vida cotidiana.

d) La interacción y colaboración con actitudes positivas para establecer relaciones de afecto con los otros.

Bloque 4. El cuidado personal y la salud

Los contenidos que integran este bloque son:

a) La salud y el cuidado de uno mismo.

b) Las acciones que favorecen la salud. La alimentación y el descanso.

c) La habituación a la limpieza de las correspondientes y diversas partes del cuerpo y del mismo en su totalidad. El cuidado de su entorno para poder realizar las actividades en espacios limpios y ordenados.

d) La adquisición de hábitos adecuados para evitar situaciones de peligro y la solicitud de ayuda ante él.

Críteris de evaluació

1. Utilizar el cuerpo como instrumento de relación con el mundo y como vehículo para descubrir los objetos de aprendizaje a través de la percepción y de la sensación.

2. Aplicar unas actitudes básicas para la convivencia en las interrelaciones humanas que repercutan en un ajuste de la propia imagen corporal.

3. Cuidar el cuerpo y aplicar la higiene corporal, fomentando hábitos y actitudes que ayuden a mantener una adecuada salud mental y física.

4. Dar muestra del conocimiento personal en la construcción de la identidad y en la pertenencia a un grupo social, manifestando sentimientos y normas de relación social.

II. EL MEDIO FÍSICO, NATURAL, SOCIAL Y CULTURAL

El descubrimiento del medio físico, natural, social y cultural implica además de una determinada representación del mundo, la existencia de sentimientos de pertenencia, respeto, interès y valoración de todos los elementos que lo integran. El objetivo de esta área es facilitar el conocimiento y la comprensión de todo aquello que configura la realidad de la niña y del niño sobre todo en lo que está al alcance de su experiencia.

Los distintos sistemas u organizaciones de los que forman parte la niña y el niño, constituyen el vehículo adecuado para acceder al medio, de tal forma que van construyendo su propia identidad personal al mismo tiempo que se perciben a sí mismos como miembros de la sociedad. El proceso dialéctico que se establece entre la niña y el niño y el medio, se inicia sin que el sujeto se distinga del objeto y evoluciona hasta conseguir una diferencia entre el yo y el objeto, momento en que se hace posible crear la propia imagen y la representación de los elementos externos, objetos, situaciones, personas, etc. Con el desarrollo de la capacidad simbólica y de las posibilidades comunicativas y conceptualizadoras de los lenguajes, junto con la creciente autonomía de la niña y del niño, el entorno próximo se amplía a partir de la interacción del sujeto con el medio.

En la Educación Infantil el descubrimiento del entorno debe facilitarles la exploración, el conocimiento y la acción sobre el mismo con los instrumentos sociales y culturales establecidos permitiéndoles la construcción del propio yo con creciente autonomía. El descubrir usos y costumbres sociales permite conocer diversas culturas presentes en la sociedad y generar actitudes de respeto y aprecio hacia ellas.

El estudio del medio a través de pequeñas investigaciones y proyectos de trabajo, favorece la interacción y la relación con los demás y propicia el debate y la negociación de significados. El centro de Educación Infantil debe favorecer el desarrollo de los procesos interpersonales a través de la resolución de conflictos que genera la convivencia diaria. En las actividades cotidianas y en la interacción constante con los objetos y los otros, la niña y el niño aprenden del uso y significado de éstos, de acuerdo con los parámetros marcados por la cultura; agrupar y organizar los diferentes objetos del entorno cobra sentido

xiquet quan estructuren i configuren la realitat que els envolta, establint relacions entre ells cada vegada més elaborades. Així, i a partir de la pròpia acció, descobriren les propietats que tenen els objectes i aquelles que no tenen i que les posseïxen els altres. Els objectes classificats cobren entitat pròpia i tenen existència per oposició a tot el que no es pot incloure en la mateixa classe. La situació de la xiqueta i del xiquet respecte a l'objecte i la ubicació d'este configuren les primeres nocions espacials. El moviment i l'acció els porten al reconeixement i apropiació de l'objecte sotmés a investigació i descobriment.

La comprensió del nombre en esta etapa implica que la xiqueta i el xiquet siguen capaços d'analitzar la relació existent entre les seues accions, la quantitat i l'orde. Les múltiples experiències en la vida quotidiana i l'observació de les estratègies que empren els adults ajuden a fer que inicien el coneixement del nombre. La xiqueta i el xiquet, en el procés de l'adquisició de la pertinença a diferents grups socials: família, escola, amics, han d'explorar diverses experiències que els ajuden a anar definint la seua posició en la societat.

Els mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació modifiquen contínuament la concepció reduïda de l'entorn pròxim com a font d'aprenentatge, ampliant considerablement els seus coneixements del món. L'ús de les esmentades tecnologies s'ha d'introduir a l'aula com a vehicle d'aprenentatge i projecció de futur.

En la intervenció educativa, el mestre i la mestra hauran de fer possible que els aprenentatges referits a esta àrea vagen dirigits al coneixement de la matèria inerta, als sers vius, per mitjà de l'exploració i l'observació sistematitzada a fi d'afavorir que la xiqueta i el xiquet obtinguen profit de les seues possibilitats perceptives i de la comunicació dels seus interessos, dubtes i èxits. Així mateix, els mestres hauran de fomentar el respecte a les diferents cultures que conflüixen en els grups d'alumnes que conviuen al centre. Els esdeveniments familiars o les situacions en les quals intervenen membres d'altres grups socials o culturals són algunes de les activitats que s'han de fomentar al centre escolar.

Objectius

1. Adquirir, a través de la relació amb els altres, una progressiva autonomia personal.
2. Relacionar-se amb els altres i aprendre les pautes elementals de convivència.
3. Conèixer les normes i formes de comportament social dels grups amb què interactua i establir-hi vincles fluids de relació interpersonal.
4. Actuar cada vegada de forma més autònoma en les seues activitats més habituals a fi d'adquirir progressivament seguretat afectiva i emocional per a desenrotllar les seues capacitats d'iniciativa i autoconfiança.
5. Explorar i observar el seu entorn familiar, social i natural, per a la planificació i l'ordenació de la seua acció en funció de la informació rebuda o percebuda.
6. Establir relacions amb els adults i amb els seus iguals que respecten als sentiments d'afecte que li expressen i ser capaços de respectar la diversitat i desenrotllar actituds d'ajuda i col·laboració.
7. Valorar la importància del medi físic, natural, social i cultural, per mitjà de la manifestació d'actituds de respecte i la intervenció en la seua cura, segons les seues possibilitats.
8. Conèixer i apreciar festes, tradicions i altres manifestacions culturals de l'entorn a què pertany, mostrant actituds de respecte, interès i participació.
9. Mostrar interès i curiositat pels canvis a què estan sotmesos els elements de l'entorn per a identificar alguns factors que els influïxen.
10. Descobrir aquells elements físics, naturals, socials i culturals que a través de TIC amplien el coneixement del món a què pertany.
11. Conèixer, representar i anomenar, a partir de l'observació, la descripció, la manipulació i el joc, els objectes de la vida quotidiana amb formes geomètriques planes: cercle, quadrat, rectangle i triangle i formes geomètriques de volum: esfera i cub.

para la niña y el niño cuando estructuran y configuran la realidad que lo rodea, estableciendo relaciones entre ellos cada vez más elaboradas. Así y a partir de la propia acción descubren las propiedades que tienen los objetos y aquellas de las que carecen y las poseen otros. Los objetos clasificados cobran entidad propia y tienen existencia por oposición a todo lo que no se puede incluir en la misma clase. La situación de la niña y el niño respecto al objeto y la ubicación de éste configuran las primeras nociones espaciales. El movimiento y la acción los llevan al reconocimiento y apropiación del objeto sometido a investigación y descubrimiento.

La comprensión del número en esta etapa implica que la niña y el niño sean capaces de analizar la relación existente entre sus acciones, la cantidad y el orden. Las múltiples experiencias en la vida cotidiana y la observación de las estrategias que emplean los adultos ayudan a que inicien el conocimiento del número. La niña y el niño en el proceso de la adquisición de la pertenencia a diferentes grupos sociales: familia, escuela, amigos; han de explorar diversas experiencias que le ayuden a ir definiendo su posición en la sociedad.

Los medios de comunicación y las tecnologías de la información modifican continuamente la concepción reducida del entorno próximo como fuente de aprendizaje, ampliando considerablemente sus conocimientos del mundo. El uso de las mismas se ha de introducir en las aulas como vehículo de aprendizaje y proyección de futuro.

En la intervención educativa, el maestro y la maestra deberán hacer posible que los aprendizajes referidos a esta área vayan dirigidos al conocimiento de la materia inerte, los seres vivos mediante la exploración y la observación sistematizada, con el fin de favorecer que la niña y el niño obtengan provecho de sus posibilidades perceptivas y de la comunicación de sus intereses, dudas y logros. Asimismo las maestras y los maestros deberán fomentar el respeto hacia las diferentes culturas que confluyen en los grupos de alumnos que conviven en el centro. Los acontecimientos familiares o las situaciones en las cuales intervienen miembros de otros grupos sociales o culturales son algunas de las actividades que se han de fomentar en el centro escolar.

Objetivos

1. Adquirir a través de la relación con los demás una progresiva autonomía personal.
2. Relacionarse con los demás y aprender las pautas elementales de convivencia.
3. Conocer las normas y modos de comportamiento social de los grupos con los que interactúa y establecer vínculos fluidos de relación interpersonal.
4. Actuar de forma cada vez más autónoma en sus actividades más habituales, con el fin de adquirir progresivamente seguridad afectiva y emocional para desarrollar sus capacidades de iniciativa y autoconfianza.
5. Explorar y observar su entorno familiar, social y natural, para la planificación y la ordenación de su acción en función de la información recibida o percibida.
6. Establecer relaciones con los adultos y con sus iguales, que respondan a los sentimientos de afecto que le expresan y ser capaces de respetar la diversidad y desarrollar actitudes de ayuda y colaboración.
7. Valorar la importancia del medio físico, natural, social y cultural, mediante la manifestación de actitudes de respeto y la intervención en su cuidado según sus posibilidades.
8. Conocer y apreciar fiestas, tradiciones y otras manifestaciones culturales del entorno al que pertenece, mostrando actitudes de respeto, interès y participación.
9. Mostrar interès y curiosidad por los cambios a los que están sometidos los elementos del entorno, para identificar algunos factores que influyen sobre ellos.
10. Descubrir aquellos elementos físicos, naturales, sociales y culturales que a través de TIC amplían el conocimiento del mundo al que pertenece.
11. Conocer, representar y nombrar a partir de la observación, descripción, manipulación y juego, los objetos de la vida cotidiana con formas geométricas planas: círculo, cuadrado, rectángulo y triángulo y formas geométricas de volumen: esfera y cubo.

12. Iniciar-se en les habilitats numèriques bàsiques, la noció de quantitat i la noció d'orde dels objectes.

13. Aprendre a utilitzar adequadament instruments, utensilis, ferramentes i màquines per a realitzar activitats senzilles i resoldre problemes pràctics en el marc tècnic de la seua cultura.

14. Identificar algunes de les propietats més significatives dels elements del seu entorn immediat i mediat establint-hi relacions qualitatives i quantitatives que induïsquen a organitzar i comprendre progressivament el món on viu.

Continguts

Els continguts de l'àrea s'agrupen al voltant dels blocs següents:

1. Medi físic: Elements, relacions i mesura.
2. Acostament a la naturalesa.
3. La cultura i la vida en societat.

Bloc 1. Medi físic: relacions i mesures

Els continguts que integren este bloc són:

- a) Les propietats i relacions d'objectes i col·leccions:
 - Color
 - Forma
 - Grandària
 - Grossor
 - Textura
 - Semblances i diferències
 - Pertinença i no pertinença
- b) L'agrupació d'objectes en col·leccions atenent les seues propietats i atributs.
- c) El gust per explorar objectes i activitats que impliquen posar en pràctica coneixements sobre les relacions entre objectes.
- d) El nombre cardinal i ordinal.
- e) La construcció de la sèrie numèrica per mitjà de l'addició de la unitat.
- f) La representació gràfica de les col·leccions d'objectes per mitjà del nombre cardinal. La utilització de la sèrie numèrica per a comptar elements de la realitat quotidiana.
- g) La resolució de problemes que impliquen l'aplicació de senzilles operacions.
- h) El descobriment de les nocions bàsiques de mesura: longitud, grandària, capacitat, pes i temps.
- i) L'estimació de la duració d'algunes rutines de la vida quotidiana en relació amb les unitats de temps.
- j) El coneixement de formes geomètriques planes i de cossos geomètrics. L'adquisició de nocions bàsiques d'orientació i situació en l'espai.

Bloc 2. L'acostament a la naturalesa

Els continguts que integren este bloc són:

- a) El coneixement de les característiques generals dels sers vius i de la matèria inerta: semblances i diferències.
- b) L'observació dels fenòmens atmosfèrics: causes i conseqüències.
- c) L'observació i exploració d'animals i plantes del seu entorn.
- d) La presa de consciència dels canvis que es produïxen en els sers vius. Aproximació al cicle vital.
- e) El desenvolupament de la curiositat, atenció i respecte cap als animals i plantes com a primeres actituds per a la conservació del medi natural.
- f) La identificació de distints tipus de paisatge: paisatge rural i paisatge urbà.
- g) L'experimentació i el descobriment de la utilitat i aprofitament d'animals, plantes i recursos naturals per part de la societat i dels propis xiquetes i xiquets.
- h) L'exploració i coneixement de les interaccions i relacions entre animals, entre animals i plantes i entre sers vius i el seu entorn.
- i) El gaudi al realitzar activitats en contacte amb la naturalesa.

12. Iniciarse en las habilidades numéricas básicas, la noción de cantidad y la noción de orden de los objetos.

13. Aprender a utilizar adecuadamente instrumentos, utensilios, herramientas y máquinas para realizar actividades sencillas y resolver problemas prácticos en el marco técnico de su cultura.

14. Identificar algunas de las propiedades más significativas de los elementos de su entorno inmediato y mediato estableciendo relaciones cualitativas y cuantitativas entre ellas que induzcan a organizar y comprender progresivamente el mundo en que vive.

Contenidos

Los contenidos del área se agrupan alrededor en los siguientes bloques:

1. Medio físico: Elementos relaciones y medidas
2. Acercamiento a la naturaleza.
3. La cultura y vida en sociedad.

Bloque 1. Medio físico: relaciones y medidas

Los contenidos que integran este bloque son:

- a) Las propiedades y relaciones de objetos y colecciones:
 - Color
 - Forma
 - Tamaño
 - Grosor
 - Textura
 - Semejanzas y diferencias
 - Pertenencia y no pertenencia.
- b) La agrupación de objetos en colecciones atendiendo a sus propiedades y atributos.
- c) El gusto por explorar objetos y por actividades que impliquen poner en práctica conocimientos sobre las relaciones entre objetos.
- d) El número cardinal y ordinal.
- e) La construcción de la serie numérica mediante la adición de la unidad.
- f) La representación gráfica de las colecciones de objetos mediante el número cardinal. La utilización de la serie numérica para contar elementos de la realidad cotidiana.
- g) La resolución de problemas que impliquen la aplicación de sencillas operaciones.
- h) El descubrimiento de las nociones básicas de medida: longitud, tamaño, capacidad, peso y tiempo.
- i) La estimación de la duración de ciertas rutinas de la vida cotidiana en relación con las unidades de tiempo.
- j) El conocimiento de formas geométricas planas y de cuerpos geométricos. La adquisición de nociones básicas de orientación y situación en el espacio.

Bloque 2. El acercamiento a la naturaleza

Los contenidos que integran este bloque son:

- a) El conocimiento de las características generales de los seres vivos y materia inerte: semejanzas y diferencias.
- b) La observación de los fenómenos atmosféricos: causas y consecuencias.
- c) La observación y exploración de animales y plantas de su entorno.
- d) La toma de conciencia de los cambios que se producen en los seres vivos. Aproximación al ciclo vital.
- e) El desarrollo de la curiosidad, cuidado y respeto hacia los animales y plantas como primeras actitudes para la conservación del medio natural.
- f) La identificación de distintos tipos de paisaje: paisaje rural y paisaje urbano.
- g) La experimentación y el descubrimiento de la utilidad y aprovechamiento de animales, plantas y recursos naturales por parte de la sociedad y de los propios niños y niñas.
- h) La exploración y conocimiento de las interacciones y relaciones entre animales, entre animales y plantas y entre seres vivos y su entorno.
- i) El disfrute al realizar actividades en contacto con la naturaleza.

Bloc 3. La cultura i vida en societat

a) Els continguts que integren este bloc són:
b) La percepció dels primers grups socials de pertinença.
c) La presa de consciència de la necessitat dels grups socials i del seu funcionament intern. Les relacions afectives que s'hi estableixen.

d) La valoració i el respecte de les normes que regixen la convivència en els grups socials a què pertanyen.

e) El descobriment de les diferents formes d'organització humana, segons la seua ubicació en els diferents paisatges: rural i urbà.

f) L'observació de l'activitat humana en el medi; funcions, tasques i oficis habituals.

g) La presa de consciència dels servicis relacionats amb el consum.

h) El coneixement d'altres models de vida i de cultures en el propi entorn i el descobriment d'altres societats a través dels mitjans de comunicació.

i) La participació en manifestacions culturals, en la vida social, en les festes, en manifestacions artístiques, costums i celebracions populars.

Críteris d'avaluació

1. Actuar sobre els objectes, discriminar-los, agrupar-los, classificar-los i ordenar-los segons semblances i diferències observables, quantificar i ordenar col·leccions, fer raonaments numèrics en tasques quotidianes i en la resolució de problemes senzills.

2. Utilitzar el coneixement del medi físic, natural, social i cultural com a marc en què estan situats els objectes d'aprenentatge amb què interactua i aplicar actituds de respecte i atenció cap a la naturalesa, la societat i la cultura.

3. Conèixer els grups humans que formen part de la societat a què pertany, aplicar normes socials de respecte i afecte en les relacions amb estos.

III. ELS LLENGUATGES: COMUNICACIÓ I REPRESENTACIÓ

La necessitat d'expressar-se del ser humà es manifesta al llarg de la seua vida. És així com la xiqueta i el xiquet, a partir de la necessitat de comunicar-se, imaginem i trobem elements de comprensió del món que els envolta entre ells, la família, la societat i l'entorn, i ho transmeten i representen a través del dibuix, la paraula, la música, el gargot, etc. L'expressió artística és un dels mitjans de comunicació de què disposa la xiqueta i el xiquet per a expressar les seues vivències i fantasies. Alhora, la creativitat i juntament amb esta la invenció són capacitats que potencialment posseïxen. Estes formes d'expressió són el resultat de la creativitat que està íntimament relacionada amb la sensibilitat i l'emotivitat. És necessari oferir des de l'escola els mitjans i materials apropiats per a poder manifestar-se a través dels diferents llenguatges.

La plàstica és una forma de representació a través de la qual poden expressar el que va coneixent del seu entorn i allò que sorgix en el seu món interior. Així, doncs, les diferents realitzacions plàstiques són el resultat d'un ampli desenvolupament que integra factors personals i socials, i permeten que l'experiència de les xiquetes i els xiquets prenguen forma a través dels símbols. Les primeres activitats plàstiques de la xiqueta i del xiquet obeïxen més al plaer i a la recreació que suscitaven la seua experimentació i execució que a la intencionalitat representativa. La seua activitat es fa cada vegada més intencionada fins a arribar al final de l'etapa en què les seues produccions s'acosten a una representació objectiva de la realitat.

L'educació musical en l'etapa infantil s'entén com un mitjà d'expressió i com a sistema de representació en virtut del qual podran desenvolupar les capacitats creatives, l'oïda musical, la sensibilitat cap a la música, la capacitat per a escoltar-la, entendre-la i per a practicar-la com a mitjà de comunicació de sentiments i d'idees a través del cant, del moviment rítmic i de l'expressió instrumental. La projecció educativa i formativa es realitza quan respon a la curiositat i l'interès de la xiqueta i del xiquet, quan propicia contextos i repertoris de cançons

Bloque 3. La cultura y vida en sociedad

Los contenidos que integran este bloque son:

a) La percepción de los primeros grupos sociales de pertenencia

b) La toma de conciencia de la necesidad de los grupos sociales y de su funcionamiento interno. Las relaciones afectivas que se establecen entre ellos.

c) La valoración y el respeto de las normas que rigen la convivencia en los grupos sociales a los que pertenecen.

d) El descubrimiento de las diferentes formas de organización humana según su ubicación en los distintos paisajes: rural y urbano.

e) La observación de la actividad humana en el medio; funciones, tareas y oficios habituales.

f) La toma de conciencia de los servicios relacionados con el consumo.

g) El conocimiento de otros modelos de vida y de culturas en el propio entorno, y el descubrimiento de otras sociedades a través de los medios de comunicación.

h) La participación en manifestaciones culturales, en la vida social, en las fiestas, en manifestaciones artísticas, costumbres y celebraciones populares.

Criterios de evaluación

1. Actuar sobre los objetos, discriminarlos, agruparlos, clasificarlos y ordenarlos según semejanzas y diferencias observables, cuantificar y ordenar colecciones, hacer razonamientos numéricos en tareas cotidianas y en la resolución de problemas sencillos.

2. Utilizar el conocimiento del medio físico, natural, social y cultural como marco en el que están situados los objetos de aprendizaje con los que interactua y aplicar actitudes de respeto y cuidado hacia la naturaleza, la sociedad y la cultura.

3. Conocer los grupos humanos que forman parte de la sociedad a la que pertenece, aplicar normas sociales de respeto y afecto en las relaciones con los mismos.

III. LOS LENGUAJES: COMUNICACIÓN Y REPRESENTACIÓN

La necesidad de expresarse del ser humano se manifiesta a lo largo de su vida. Es así como la niña y el niño a partir de la necesidad de comunicarse imaginan y encuentran elementos de comprensión del mundo que les rodea entre ellos la familia, la sociedad y el entorno, y lo transmiten y representan a través del dibujo, la palabra, la música, el garabateo, etc. La expresión artística es uno de los medios de comunicación de que dispone la niña y el niño para expresar sus vivencias y fantasías, al mismo tiempo la creatividad y con ella la invención son capacidades que potencialmente poseen. Estas formas de expresión son el resultado de la creatividad que está íntimamente relacionada con la sensibilidad y la emotividad. Es necesario ofrecer desde la escuela los medios y materiales apropiados para poder manifestarse a través de los diferentes lenguajes.

La plástica es una forma de representación a través de la cual pueden expresar lo que va conociendo de su entorno y aquello que surge en su mundo interior. Así pues, las diferentes realizaciones plásticas serán el resultado de un amplio desarrollo que integra factores personales y sociales y permiten que la experiencia de las niñas y los niños tomen forma a través de los símbolos. Las primeras actividades plásticas de la niña y del niño obedecen más al placer y al recreo que suscita su experimentación y ejecución que a la intencionalidad representativa. Su actividad se hace cada vez más intencionada hasta llegar al final de la etapa en la que sus producciones se acercan a una representación objetiva de la realidad.

La educación musical en la etapa infantil se entiende como un medio de expresión y como sistema de representación por la que podrán desarrollar sus capacidades creativas, su oído musical, su sensibilidad hacia la música, su capacidad para escucharla, entenderla y para practicarla como medio de comunicación de sentimientos e ideas a través del canto, del movimiento rítmico y de la expresión instrumental. La proyección educativa y formativa se realiza cuando responde a la curiosidad e interés de la niña y del niño, cuando propicia con-

interessants psicològica i musicalment, quan hi té cabuda l'entusiasme que la xiqueta i el xiquet tenen per l'ús d'instruments, i quan respecta i potencia la seua vitalitat a través del moviment corporal.

La xiqueta i el xiquet van observant, explorant i experimentant cadascuna de les qualitats dels objectes sonors: timbre, duració, intensitat i altura. Combinant-les entre si, van acumulant un patrimoni d'estructures sonores que, organitzades, són el suport material de les idees musicals.

L'expressió corporal és el mitjà pel qual el ser humà expressa sensacions, emocions, sentiments i pensaments amb el seu cos. Els gestos, les actituds i els moviments tenen una intenció comunicativa i representativa. La primera comunicació de la xiqueta i del xiquet amb l'adult que l'atén la realitza amb el seu cos; és a través dels gestos i dels moviments quan l'adult pot percebre i interpretar les sensacions i desitjos de la xiqueta i del xiquet i donar resposta a les seues demandes. S'inicia d'esta manera una relació corporal i afectiva, que serà la base de tota relació i comunicació posterior. Més tard, destaca el joc simbòlic en què es comporten "com si" fóra una persona distinta, un animal o un objecte, o actua "com si" fera coses que només sembla que simula fer; es tracta d'un camp obert a la imaginació, a la creativitat i a l'espontaneïtat de cada u.

L'Educació Infantil, a partir del llenguatge corporal, inicia les xiquetes i als xiquets en les tècniques de l'expressió dramàtica. La utilització del cos (gestos, actituds i moviments) permetrà, amb una actitud comunicativa, la relació i l'intercanvi amb els altres convertint este llenguatge en un component important per a la seua socialització.

En la societat valenciana hi ha dos llengües oficials que, a més, conviuen amb altres llengües, conformant una societat cada vegada més multicultural i multilingüe. Com a conseqüència d'això s'incorpora a les nostres aules alumnat de llengües i cultures diferents. Per tant, és necessari el desenrotllament d'actituds positives cap a la pròpia llengua i la dels altres, despertar la sensibilitat i la curiositat per conèixer altres llengües.

La participació de la nostra societat en l'àmbit europeu implica fer dels nostres ciutadans i ciutadanes persones amb expectatives lingüístiques àmplies. Per tant, caldrà fomentar l'interès per participar en actes de comunicació lligats als seus interessos, atenent la diversitat de llengües utilitzades a l'aula i de les quals puga disposar l'alumnat.

En l'Educació Infantil s'ha d'iniciar l'aprenentatge de la convivència cultural i lingüística, per esta raó els continguts de caràcter sociolingüístic s'han de tindre en compte en la planificació de les actuacions al centre i a l'aula, perquè és en les maneres i els usos de les diverses llengües com les xiquetes i els xiquets descobriren la millor adaptació de cada un d'ells a la representació de les distintes realitats o dimensions d'una mateixa realitat.

La xiqueta i el xiquet inicien la seua socialització en el si de la seua família, que té unes característiques culturals i lingüístiques molt concretes. L'escola, per tant, ha d'ajudar-los a conèixer, entendre i conviure amb altres xiquetes i xiquets que provenen de famílies de característiques diferents de la seua, per a continuar el procés de socialització.

Les xiquetes i els xiquets que provenen d'una família valencianoparlant ben prompte accedixen a l'altra llengua cooficial, el castellà, a causa de la seua major presència social i, com en el cas dels bilingües familiars valencià i castellà, l'escola ha de mantindre i augmentar la seua competència en les dos llengües i valorar-les en condicions d'igualtat, com a vehicles vàlids de comunicació i aprenentatge.

Les xiquetes i els xiquets que provenen de famílies que desconeixen el valencià o, inclús, les dos llengües oficials, han d'accedir-hi necessàriament per mitjà de la intervenció i la interrelació en l'àmbit escolar, el qual haurà d'atendre la situació sociolingüística a l'hora de dissenyar les seues estratègies didàctiques per a cada una de les llengües de l'entorn.

Caldrà protegir, per tant, amb les accions compensadores conve-nients, l'aprenentatge de la llengua o les llengües amb menys possibi-

lidades y repertorios de canciones interesantes psicológica y musicalmente, cuando tiene cabida el entusiasmo que la niña y el niño tienen por el uso de instrumentos, y cuando respeta y potencia su vitalidad a través del movimiento corporal.

La niña y el niño van observando, explorando, experimentando los objetos sonoros en cada una de sus cualidades: timbre, duración, intensidad y altura, que combinándolas entre sí, van acumulando un acervo de estructuras sonoras que, organizadas, son el soporte material de las ideas musicales.

La expresión corporal es el medio por el cual el ser humano expresa sensaciones, emociones, sentimientos y pensamientos con su cuerpo. Sus gestos, actitudes y movimientos tienen una intención comunicativa y representativa. La primera comunicación de la niña y del niño con el adulto que le atiende la realiza con su cuerpo; es a través de sus gestos y de sus movimientos cuando el adulto puede percibir e interpretar las sensaciones y deseos de la niña y del niño y dar respuesta a sus demandas. Se inicia de este modo una relación corporal y afectiva que será la base de toda relación y comunicación posterior. Más tarde destaca el juego simbólico en el que se comportan "como si" fuera una persona distinta, un animal o un objeto, o actúa "como si" estuviera haciendo cosas que solo está simulando hacer; se trata de un campo abierto a la imaginación, a la creatividad y a la espontaneidad de cada uno.

La educación infantil, a partir del lenguaje corporal, inicia a las niñas y a los niños en las técnicas de la expresión dramática. La utilización del cuerpo: gestos, actitudes y movimientos, con una actitud comunicativa, permitirá la relación e intercambio con los demás, convirtiéndose este lenguaje en un componente importante para su socialización.

En la sociedad valenciana hay dos lenguas oficiales que, además, conviven con otras, conformando una sociedad cada vez más multicultural y multilingüe. Como consecuencia de eso se incorporan a nuestras aulas alumnas y alumnos de lenguas y culturas diferentes. Por lo tanto, es necesario el desarrollo de actitudes positivas hacia la propia lengua y la de los otros, despertar la sensibilidad y la curiosidad por conocer otras lenguas.

La participación de nuestra sociedad en el ámbito europeo implica hacer de nuestros ciudadanos y ciudadanas personas con expectativas lingüísticas amplias. Por lo tanto, habrá que fomentar el interés por participar en actos de comunicación ligados a sus intereses, atendiendo a la diversidad de lenguas utilizadas en el aula y que pueda disponer el alumnado.

En la Educación Infantil se debe iniciar el aprendizaje de la convivencia cultural y lingüística, por esta razón los contenidos de carácter sociolingüístico se deben tener en cuenta en la planificación de las actuaciones en el centro y en el aula, porque es en las maneras y usos de las diversas lenguas como las niñas y niños descubrirán la mejor adaptación de cada uno de ellos a la representación de las distintas realidades o dimensiones de una misma realidad.

La niña y el niño inician su socialización en el seno de su familia, que tiene unas características culturales y lingüísticas muy concretas. La escuela, por lo tanto, debe ayudarles a conocer, entender y convivir con otras niñas y niños que provienen de familias de características diferentes a la suya, para continuar el proceso de socialización.

Las niñas y los niños que provienen de una familia valencianohablante bien pronto acceden a la otra lengua cooficial, el castellano, a causa de su mayor presencia social y, como en el caso de los bilingües familiares valenciano y castellano, la escuela debe mantener y aumentar su competencia en las dos lenguas y valorarlas en condiciones de igualdad, como vehículos válidos de comunicación y aprendizaje.

Las niñas y los niños que provienen de familias que desconocen el valenciano o, incluso, las dos lenguas oficiales, deben acceder a ellas necesariamente mediante la intervención y la interrelación en el ámbito escolar, el cual deberá atender la situación sociolingüística a la hora de diseñar sus estrategias didácticas para cada una de las lenguas del entorno.

Habrà que proteger, por lo tanto, con las acciones compensadoras convenientes el aprendizaje de la lengua o las lenguas con menos

litats de ser apreses, a causa de la seua menor presència en el context immediat.

Siga quin siga l'origen de les xiquetes i dels xiquets, és essencial aconseguir que tots i totes puguen integrar-se en una societat diversa com la nostra en condicions d'igualtat, mitjançant el respecte a totes les manifestacions lingüístiques i culturals, i la promoció del diàleg com a única manera de resoldre els conflictes i d'afavorir la participació i la convivència.

En l'entrada a l'Educació Infantil, generalment les xiquetes i els xiquets fan una producció restringida que es caracteritza per parlar per a ells mateixos, sense interessar-se pels seus interlocutors, ni intentar comunicar-se amb ells. Per mitjà de les interaccions i la necessitat de comunicar-se, va sorgint un parla ampliada, que els permet interrelacionar-se oralment i amb la qual incrementen el seu repertori i la seua eficiència verbal.

Progressivament, el llenguatge oral assolix diverses funcions: la funció comunicativa, que facilita i possibilita la relació amb els altres; la funció representativa, que facilita la comunicació per mitjà de símbols; la funció lúdica i creativa, que permet divertir-se fent servir el llenguatge, i la funció de la construcció de la pròpia identitat.

El treball escolar ha d'ajudar a regular l'ús del llenguatge oral per mitjà de les activitats quotidianes de l'aula, perquè els xiquets i les xiquetes puguen arribar a desenrotllar les capacitats d'anàlisi i comprensió de la realitat, que els permeta fer abstraccions dels objectes i les situacions, i de les relacions interpersonals, amb vista a aconseguir expressar-se descontextualitzadament en diferents situacions.

L'apropiació del sistema d'escriptura és la porta d'entrada a la societat cultural alfabetitzada. L'aprenentatge de la llengua escrita és un dels processos més importants que realitzen al seu pas per l'escola. La xiqueta i el xiquet, abans d'entrar a l'escola, han tingut contacte amb l'escriptura, ja que es tracta d'un objecte cultural present en tots els àmbits de la vida social i que continuarà al llarg de tota la vida. L'apropiació de la llengua escrita s'aconsegueix mitjançant el coneixement del sistema d'escriptura. L'aula d'Educació Infantil ha de ser el context alfabetitzador que facilite a la xiqueta i al xiquet el contacte amb el codi escrit i els ajude a valorar-lo, descobrir-lo i utilitzar-lo d'acord amb les seues possibilitats comunicatives.

A l'escola, les xiquetes i els xiquets han de situar-se com a receptors-lectors i com a productors-escritors, reconeixent les característiques específiques de la llengua escrita per mitjà de l'exploració del codi i la interpretació i la producció progressiva de textos amb intencions comunicatives, de busca d'informació i de font de plaer.

Mentres l'aprenentatge de l'escriptura en castellà es fa basant-se en l'estàndard predominant en els mitjans de comunicació, el tractament del valencià escrit ha de fer-se sobre la base de l'estàndard oral, amb unes construccions lingüístiques i un lèxic acurat i genuí que dignifiquen el llenguatge col·loquial del carrer i que servisca de pont per a un ús posterior de l'estàndard literari.

La iniciació al codi escrit va íntimament lligada a un acostament a la literatura que vehicula cada una de les llengües. La tradició literària oral i escrita i la literatura d'autor transmesa per mitjà de diversos gèneres textuais (cançons, poesies, contes...) poden ser escoltats i llegits amb plaer i apresos per a la seua reproducció o explotació posterior, tant oral com escrita, o com a base creativa en jocs lingüístics, al compartir interpretacions, sensacions i emocions, etc.

La valoració del llibre i altres suports textuais com a portadors d'informació, entreteniment i fruïció ha de comportar l'organització de biblioteques d'aula i de centre, amb una ambientació acurada i l'establiment de normes de respecte i atenció bàsica, però també ha de comportar el disseny d'estratègies per a contagiar a les xiquetes i els xiquets l'estima pels llibres i la planificació d'activitats d'animació lectora, les quals, aplicades amb convenciment, constància i esforç, els ajuden a fomentar l'hàbit lector.

L'objectiu és proporcional a la col·laboració estreta entre professorat i alumnat, un vincle afectiu que impregne les xiquetes i els xiquets, al llarg del seu aprenentatge vital, d'una estima per la lectura, ferra-menta imprescindible d'una societat alfabetitzada.

posibilidades de ser aprendidas, a causa de su menor presencia en el contexto inmediato.

Sea cual sea el origen de las niñas y los niños, es esencial conseguir que todos y todas puedan integrarse en una sociedad diversa como la nuestra en condiciones de igualdad, mediando con respecto a todas las manifestaciones lingüísticas y culturales, y la promoción del diálogo como única manera de resolver los conflictos y de favorecer la participación y la convivencia.

En la entrada en la Educación Infantil, generalmente las niñas y los niños hacen una producción restringida que se caracteriza por hablar para ellos mismos, sin interesarse por sus interlocutores, ni intentar comunicarse con ellos. Mediante las interacciones y la necesidad de comunicarse, va surgiendo un habla ampliada, que les permite interrelacionarse oralmente y con la que incrementan su repertorio y su eficiencia verbal.

Progressivamente, el lenguaje oral alcanza varias funciones, la función comunicativa, que facilita y posibilita la relación con los otros; la función representativa, que facilita la comunicación mediante símbolos; la función lúdica y creativa, que permite divertirse haciendo servir el lenguaje y la función de la construcción de la propia identidad.

El trabajo escolar debe ayudar a regular el uso del lenguaje oral mediante las actividades cotidianas de aula, para que los niños y las niñas puedan llegar a desarrollar las capacidades de análisis y comprensión de la realidad, que les permita hacer abstracciones de los objetos y las situaciones, y de las relaciones interpersonales, consiguiendo que lleguen a expresarse descontextualizadamente en diferentes situaciones.

La apropiación del sistema de escritura es la puerta de entrada a la sociedad cultural alfabetizada. El aprendizaje de la lengua escrita es uno de los procesos más importantes que realizan a su paso por la escuela. La niña y el niño antes de entrar en la escuela han tenido contacto con lo escrito, ya que se trata de un objeto cultural presente en todos los ámbitos de la vida social y que continuará a lo largo de toda la vida. La apropiación de la lengua escrita se consigue mediando el conocimiento del sistema de escritura. El aula de Educación Infantil debe ser el contexto alfabetizador que facilite a la niña y al niño el contacto con el código escrito y los ayude a valorarlo, descubrirlo y utilizarlo de acuerdo con sus posibilidades comunicativas.

En la escuela, las niñas y los niños deben situarse como receptores-lectores y como productores-escritores, reconociendo las características específicas de la lengua escrita mediando la exploración del código y la interpretación y producción progresiva de textos con intenciones comunicativas, de búsqueda de información y de fuente de placer.

Mientras el aprendizaje del escrito en castellano se hace en base al estándar predominante en los medios de comunicación, el tratamiento del valenciano escrito debe hacerse sobre la base del estándar oral, con unas construcciones lingüísticas y un léxico esmerado y genuinos que dignifique el lenguaje coloquial de la calle y que sirva de puente a un uso posterior del estándar literario.

La iniciación al código escrito va íntimamente ligada a un acercamiento a la literatura que vehicula cada una de las lenguas. La tradición literaria oral y escrita y la literatura de autor transmitida mediante varios géneros textuales (canciones, poesías, cuentos...) pueden ser escuchadas y leídas con placer y aprendidas para su reproducción o explotación posterior, tanto oral como escrita, o como base creativa en juegos lingüísticos, al compartir interpretaciones, sensaciones y emociones, etc.

La valoración del libro y otros soportes textuales como portadores de información, entretenimiento y fruición debe comportar la organización de bibliotecas de aula y de centro, con una ambientación esmerada y el establecimiento de normas de respeto y cuidado básico, pero también debe comportar el diseño de estrategias para contagiar a las niñas y a los niños en el aprecio por los libros y la planificación de actividades de animación lectora, las cuales, aplicadas con convencimiento, constancia y esfuerzo, los ayuden a fomentar el hábito lector.

El objetivo es proporcional, con la colaboración estrecha entre profesorado y alumnado, un vínculo afectivo que impregne a las niñas y a los niños, a lo largo de su aprendizaje vital, de una estima por la lectura, herramienta imprescindible de una sociedad alfabetizada.

El llenguatge servix per a informar-se i comunicar-se, però també possibilita a les xiquetes i els xiquets donar significat als elements del medi que els envolta. L'Educació Infantil ha de facilitar l'adquisició dels procediments necessaris perquè els xiquets i les xiquetes puguin comprendre, conceptualitzar i apropiarse del món, atenent les seues capacitats i possibilitats d'actuació. El llenguatge oral és especialment rellevant en esta etapa, és l'instrument per excel·lència d'aprenentatge,

L'ús del castellà, com a instrument d'aprenentatge dels continguts de les àrees, necessita la utilització progressiva de l'estàndard. L'ús del valencià, com a instrument d'aprenentatge dels continguts de les àrees i, al mateix temps, com a instrument d'adquisició de la llengua acadèmica, necessita de la mediació de l'estàndard oral en l'Educació Infantil, com a registre intermedi entre el col·loquial del carrer i la llengua escolar.

Així com ha de ser pràctica habitual en l'Educació Infantil per a tots els continguts, estos, relacionats amb la concepció de la llengua com a instrument d'aprenentatge, s'han d'aprendre necessàriament i principalment units als continguts de la resta d'àrees i blocs, que és on adquirixen sentit. Especialment, en valencià, és necessari un treball intens de la llengua relacionada amb els continguts no lingüístics que s'han d'aprendre.

És necessari, per tant, que el centre dispose de suficients recursos en valencià en tot tipus de suports (paper, àudio, audiovisual, informàtic...) per a poder valorar positivament el valencià com a instrument d'aprenentatge i de transmissió de la cultura contemporània.

L'educació en la comunicació promou i facilita a l'aula i al centre el treball en equip, els racons d'activitat, el treball per projectes i els tallers, així com el desenvolupament de les habilitats comunicatives en tots els llenguatges.

Les tècniques d'informació i comunicació complixen dos funcions. D'una banda, l'educació amb els mitjans sonors, visuals i audiovisuals (document radiofònic o televisiu, fotografia, vídeo...) com a recurs didàctic per a desenvolupar els continguts de les àrees. D'altra, l'educació en els mitjans de comunicació i tecnologies de la informació i la comunicació, la qual cosa implica treballar estos mitjans com a objecte d'estudi. Els dos vessants conformen l'educació en comunicació, que inclou premsa, ràdio, cine, televisió, Internet, etc.

L'educació en comunicació posa l'èmfasi en el desenvolupament de les habilitats comunicatives (lingüística, discursiva, sociocultural i estratègica), amb el concurs, a més dels recursos tradicionals, dels mitjans de comunicació i de les tecnologies de la informació i la comunicació.

L'educació en la comunicació promou i facilita a l'aula i al centre el treball en equip, el treball per projectes i els tallers, així com el desenvolupament de les habilitats comunicatives en tots els llenguatges.

En la intervenció educativa el mestre i la mestra han de crear un clima propici, agradable i estimulante que potencie una actitud positiva davant de les activitats, facilitant uns recursos didàctics i una varietat de tècniques que provoquen el gaudi, mantenint l'interès i la concentració, i gaudint en allò que realitzen en l'aplicació dels llenguatges.

A través de la intervenció educativa, la xiqueta i el xiquet desenvolupen les seues capacitats expressives i creatives. Les relacions que la mestra i el mestre estableixen amb la xiqueta i el xiquet han de potenciar un caràcter comunicatiu i lúdic, que comporta mantindre sempre una actitud oberta que permeta escoltar i respondre amb atenció i respecte.

En este mateix sentit, resulta d'indubtable valor crear situacions diverses, posar atenció en el procés creatiu de la xiqueta i del xiquet i intentar que una activitat que pot tindre un inici lúdic i de descobriment, n'arregleque també la part emotiva i possible la creació. Tot això constituïx l'inici de l'apropiació de les convencions socials que permeten la comunicació i representació en la nostra cultura.

L'expressió artística és un dels mitjans de comunicació de què disposa la xiqueta i el xiquet per a expressar les seues vivències i fantasies. Al mateix temps, la creativitat i, amb esta, la invenció, són capa-

El lenguaje sirve para informarse y comunicarse, pero también possibilita a las niñas y los niños dar significado a los elementos del medio que le rodea. La Educación Infantil debe facilitar la adquisición de los procedimientos necesarios para que los niños y las niñas puedan comprender, conceptualizar y apropiarse del mundo, atendiendo sus capacidades y posibilidades de actuación. El lenguaje oral es especialmente relevante en esta etapa, es el instrumento por excelencia de aprendizaje,

El uso del castellano como instrumento de aprendizaje de los contenidos de las áreas necesita la utilización progresiva del estándar. El uso del valenciano como instrumento de aprendizaje de los contenidos de las áreas y, al mismo tiempo, como instrumento de adquisición de la lengua académica, necesita de la mediación del estándar oral a la Educación Infantil, como registro intermedio entre el coloquial de la calle y la lengua escolar.

Como debe ser práctica habitual en la Educación Infantil para todos los contenidos, estos, relacionados con la concepción de la lengua como instrumento de aprendizaje, se deben aprender necesaria y principalmente unidos a los contenidos del resto de áreas y bloques, que es donde adquieren sentido. Especialmente en valenciano, es necesario un trabajo intenso de la lengua relacionada con los contenidos no lingüísticos que se deben aprender.

Es preciso, por lo tanto, que el centro disponga de suficientes recursos en valenciano en todo tipo de soportes: papel, audio, audiovisual, informático..., para poder valorar positivament el valenciano como instrumento de aprendizaje y de transmisión de la cultura contemporánea.

La educación en la comunicación promueve y facilita en el aula y en el centro el trabajo en equipo, los rincones de actividad, el trabajo por proyectos y los talleres, así como el desarrollo de las habilidades comunicativas en todos los lenguajes.

Las técnicas de información y comunicación cumplen dos funciones. Por una parte, la educación con los medios sonoros, visuales y audiovisuales (documento radiofónico o televisivo, fotografía, vídeo...) como recurso didáctico para desarrollar los contenidos de las áreas. De otra, la educación en los medios de comunicación y tecnologías de la información y la comunicación, lo cual implica trabajar estos medios como objeto de estudio. Los dos vertientes conforman la educación en comunicación, que incluye prensa, radio, cine, TV, internet, etc.

La educación en comunicación pone el énfasis en el desarrollo de las habilidades comunicativas –lingüística, discursiva, sociocultural y estratégica– con el concurso, además de los recursos tradicionales, de los medios de comunicación y de las tecnologías de la información y la comunicación.

La educación en la comunicación promueve y facilita en el aula y en el centro el trabajo en equipo, el trabajo por proyectos y los talleres, así como el desarrollo de las habilidades comunicativas en todos los lenguajes.

En la intervención educativa el maestro y la maestra deben crear un clima propicio, agradable y estimulante que potencie una actitud positiva ante las actividades facilitando unos recursos didácticos y una variedad de técnicas que provoquen el disfrute manteniendo el interés y la concentración y gozando en aquello que realizan en la aplicación de los lenguajes

A través de la intervención educativa, la niña y el niño, desarrollan sus capacidades expresivas y creativas. Las relaciones que la maestra y el maestro establecen con la niña y con el niño deben potenciar un carácter comunicativo y lúdico, que conlleva el mantener siempre una actitud abierta que permita escuchar y responder con atención y respeto.

En el mismo sentido resulta de indubtable valor crear situaciones diversas, poner atención en el proceso creativo de la niña y del niño e intentar que una actividad que puede tener un inicio lúdico y de descubrimiento, recoja también la parte emotiva y posible la creación. Todo ello constituye el inicio de la apropiación de las convenciones sociales que permiten la comunicación y representación en nuestra cultura.

La expresión artística es uno de los medios de comunicación de que dispone la niña y el niño para expresar sus vivencias y fantasías, al mismo tiempo la creatividad y con ella la invención son capacida-

citats que potencialment posseïxen i que cal desvelar-les i desenrotllar en la mesura que ho permeta cada nivell evolutiu i les possibilitats de cada u. Una adequada intervenció educativa ajudarà a potenciar estes capacitats.

La necessitat d'expressar-se i de crear ho manifesten en la seua vida diària. És així com la xiqueta i el xiquet imaginen i troben elements de comprensió del món que els envolta (la família, la societat, l'entorn), i els transmeten a través del dibuix, la paraula, la música, el gargot, etc.

Estes formes d'expressió són el resultat de la creativitat, que està íntimament relacionada amb la sensibilitat, i de l'emotivitat de la xiqueta i del xiquet. És necessari oferir des de l'escola els mitjans i materials apropiats, perquè això pugua manifestar-se.

Objectius

1. Descobrir, a través dels diferents llenguatges, el seu propi cos i les seues possibilitats d'expressió i comunicació.
2. Conèixer els diferents llenguatges i aplicar tècniques perquè desenrotllen la imaginació i la creativitat.
3. Utilitzar les distintes formes de representació per a expressar i comunicar situacions, accions, desitjos i sentiments coneguts, viscuts o imaginats.
4. Utilitzar tècniques i recursos bàsics de les distintes formes de representació enriquint les possibilitats comunicatives.
5. Valorar i apreciar les produccions pròpies, les dels seus companys i algunes de les diverses obres artístiques del patrimoni conegudes per mitjà de TIC o in situ, i donar-los un significat que els aproxime a la comprensió del món cultural a què pertanyen.
6. Expressar sentiments, desitjos i idees per mitjà de l'expressió artística a través dels distintes llenguatges.
7. Interpretar i produir imatges com una forma de comunicació i de gaudi, a fi de descobrir i identificar els elements bàsics de l'expressió artística.
8. Aplicar hàbits d'higiene i rutines en l'ús del material per al desenrotllament de l'expressió artística, que faciliten la consecució de l'autonomia personal i la col·laboració amb el grup social a què pertanyen.

Continguts

Els continguts de l'àrea s'agrupen al voltant dels següents blocs.

1. Les llengües i els parlants.
2. El llenguatge verbal.
3. La llengua com a instrument d'aprenentatge.
4. El llenguatge audiovisual i tecnologies de la informació i comunicació.
5. El llenguatge plàstic.
6. El llenguatge musical.
7. El llenguatge corporal.

Bloc 1. Les llengües i els parlants

Els continguts de la competència comuna de les diferents llengües apareixen en la columna central de la següent taula, i els específics de cada llengua cooficial, en la columna lateral corresponent. Els continguts específics de la llengua estrangera es detallen a continuació de la taula. Els continguts que cal treballar en cada llengua són la suma dels continguts de la competència comuna més els de l'específica.

des que potencialment poseen y cabe desvelarlas y desarrollarlas en la medida que lo permita cada nivel evolutivo y las posibilidades de cada uno. Una adecuada intervención educativa ayudará a potenciar estas capacidades.

La necesidad de expresarse y de crear lo manifiestan en su vida diaria, es así como la niña y el niño imaginan y encuentran elementos de comprensión del mundo que les rodea (la familia, la sociedad, el entorno), y lo transmiten a través del dibujo, la palabra, la música, el garbateo, etc.

Estas formas de expresión son el resultado de la creatividad que está íntimamente relacionada con la sensibilidad y la emotividad de la niña y del niño. Es necesario ofrecer desde la escuela los medios y materiales apropiados, para poder manifestarse.

Objetivos

1. Descubrir a través de los diferentes lenguajes su propio cuerpo y sus posibilidades de expresión y comunicación.
2. Conocer los diferentes lenguajes y aplicar técnicas para que desarrollen la imaginación y la creatividad.
3. Utilizar las distintas formas de representación para expresar y comunicar situaciones, acciones, deseos y sentimientos conocidos, vividos o imaginados.
4. Utilizar técnicas y recursos básicos de las distintas formas de representación enriqueciendo las posibilidades comunicativas.
5. Valorar y apreciar las producciones propias, las de sus compañeros y algunas de las diversas obras artísticas del patrimonio conocidas mediante TIC o "in situ" y darles un significado que les aproxime a la comprensión del mundo cultural al que pertenecen.
6. Expresar sentimientos deseos e ideas mediante la expresión artística a través de los distintos lenguajes.
7. Interpretar y producir imágenes como una forma de comunicación y disfrute, con el fin de descubrir e identificar los elementos básicos de la expresión artística.
8. Aplicar hábitos de higiene y rutinas en el uso del material para el desarrollo de la expresión artística que faciliten la consecución de la autonomía personal y la colaboración con el grupo social al que pertenecen.

Contenidos

Los contenidos del área se agrupan alrededor de los siguientes bloques.

1. Las lenguas y los hablantes.
2. El lenguaje verbal.
3. La lengua como instrumento de aprendizaje.
4. El lenguaje audiovisual y tecnologías de la información y comunicación.
5. El lenguaje plástico.
6. El lenguaje musical.
7. El lenguaje corporal.

Bloque 1. Las lenguas y los hablantes

Los contenidos de la competencia común de las diferentes lenguas aparecen en la columna central de la siguiente tabla, y los específicos de cada lengua cooficial en la columna lateral correspondiente. Los contenidos específicos, de la lengua extranjera se detallan a continuación de la tabla. Los contenidos que hay que trabajar en cada lengua son la suma de los contenidos de la competencia común mas los de la específica.

VALENCIÀ	COMPETÈNCIA COMUNA	CASTELLÀ
	a) El descobriment de la presència de dos llengües oficials usades en l'entorn social i a l'escola, així com d'altres usades per persones de tot el món.	
	b) El reconeixement de la conveniència i la necessitat de conèixer els dos idiomes oficials i utilitzar-los progressivament.	
	c) L'actitud positiva cap a les diferents llengües i cultures que conviuen en la nostra societat, i el respecte pels usos lingüístics particulars de cada persona.	
	d) L'interés per l'ús del valencià en qualsevol situació, especialment quan no és la llengua habitual.	

VALENCIANO	COMPETENCIA COMÚN	CASTELLANO
	a) El descubrimiento de la presencia de dos lenguas oficiales usadas en el entorno social y en la escuela, así como de otras usadas por personas de todo el mundo.	
	b) El reconocimiento de la conveniencia y la necesidad de conocer los dos idiomas oficiales y utilizarlos progresivamente.	
	c) La actitud positiva hacia las diferentes lenguas y culturas que conviven en nuestra sociedad, y el respeto por los usos lingüísticos particulares de cada persona.	
	d) El interés por el uso del valenciano en cualquier situación, especialmente cuando no es la lengua habitual.	

Bloc 2. Llenguatge verbal

Els continguts que integren este bloc són:

- 2.1. Escoltar, parlar i conversar
- 2.2. Aproximació a la llengua escrita
- 2.3. Aproximació a la literatura
- 2.1. Escoltar, parlar i conversar

Els continguts de la competència comuna de les diferents llengües apareixen en la columna central de la següent taula, i els específics de cada llengua cooficial en la columna lateral corresponent. Els continguts específics de la llengua estrangera es detallen a continuació de la taula. Els continguts que cal treballar en cada llengua són la suma dels continguts de la competència comuna més els de l'específica.

Bloque 2. Lenguaje verbal

Los contenidos que integran este bloque son:

- 2.1. Escuchar, hablar y conversar
- 2.2. Aproximación a la lengua escrita
- 2.3. Aproximación a la literatura
- 2.1. Escuchar, hablar y conversar

Los contenidos de la competencia común de las diferentes lenguas aparecen en la columna central de la siguiente tabla, y los específicos de cada lengua cooficial en la columna lateral correspondiente. Los contenidos específicos de la lengua extranjera se detallan a continuación de la tabla. Los contenidos que hay que trabajar en cada lengua son la suma de los contenidos de la competencia común más los de la específica.

VALENCIÀ	COMPETÈNCIA COMUNA	CASTELLÀ
	<p>a) La utilització i valoració progressiva de la llengua oral per a evocar i relatar fets, per a explorar coneixements i aprendre, per a expressar i comunicar idees i sentiments, per a establir relacions amb els membres de la seua societat i per a regular la pròpia conducta i la dels altres.</p>	
	<p>b) La iniciativa, l'interès i la participació en la comunicació oral en les situacions de la vida quotidiana a l'aula, com a mitjà per a establir i mantindre relacions socials, resoldre un conflicte o planificar una activitat al mateix temps que es respecten les normes socials que regulen l'intercanvi lingüístic.</p>	
<p>c) L'ús progressiu del lèxic valencià genuí propi de l'estàndard oral, en substitució de les formes incorrectes i dels barbarismes incorporats pel llenguatge col·loquial.</p>		
<p>d) L'adquisició i utilització en l'àmbit oral, en situacions quotidianes contextualitzades, de les formes genuïnes de la llengua: sons de vocals obertes i tancades, formes del plural, preposicions, els pronoms adverbials en i hi, el participi de, i l'ús bàsic dels verbs ser i estar.</p>		
<p>e) L'ús de les construccions lingüístiques genuïnes i de les formes pròpies del valencià que afavorisquen un domini progressiu dels elements necessaris per a la comprensió i les produccions orals correctes: discriminació auditiva, entonació adequada i pronunciació de tots els sons (s sorda i sonora, distinció b/v, emmudiments, geminació...).</p>		
<p>f) L'ús progressiu, d'acord amb l'edat, d'una estructuració gramatical correcta, una entonació adequada i una pronunciació clara.</p>		<p>f) L'ús progressiu, d'acord amb l'edat, d'una estructuració gramatical correcta, una entonació adequada i una pronunciació clara.</p>
	<p>g) La participació i l'escolta activa en situacions habituals de comunicació. Acomodació progressiva dels seus enunciatius als formats convencionals, així com l'acostament a la interpretació de missatges, textos i relats orals produïts per mitjans audiovisuals.</p>	
	<p>h) La utilització adequada de les normes que regixen l'intercanvi lingüístic, sobretot el respecte al torn de paraula i l'escolta atenta i respectuosa.</p>	
	<p>i) La construcció compartida en les diferents situacions d'interacció per a avançar en la comunicació i l'intercanvi de comunicació, de manera que s'ajuste al context per a ampliar els seus coneixements i arribar a unes solucions o conclusions.</p>	
<p>j) El descobriment i el coneixement progressiu del funcionament de la llengua oral amb curiositat i interès per l'anàlisi dels aspectes fònics i lèxics.</p>		<p>j) El descobriment i el coneixement progressiu del funcionament de la llengua oral amb curiositat i interès per l'anàlisi dels aspectes fònics i lèxics.</p>
	<p>k) L'ús progressiu de les estratègies bàsiques per a la comprensió: escoltar atentament, conèixer les relacions de causa-efecte que l'ajuden a predir el desenrotllament de la trama, etc., i connectar el que s'escolta amb les experiències personals.</p>	

VALENCIANO	COMPETENCIA COMÚN	CASTELLANO
	a) La utilización y valoración progresiva de la lengua oral para evocar y relatar hechos, para explorar conocimientos y aprender; para expresar y comunicar ideas y sentimientos, para establecer relaciones con los miembros de su sociedad y para regular la propia conducta y la de los otros.	
	b) La iniciativa, el interés y la participación en la comunicación oral en las situaciones de la vida cotidiana en el aula, como medio para establecer y mantener relaciones sociales, resolver un conflicto o planificar una actividad al tiempo que se respetan las normas sociales que regulan el intercambio lingüístico.	
c) El uso progresivo del léxico valenciano genuino propio del estándar oral en sustitución de las formas incorrectas y de los barbarismos incorporados por el lenguaje coloquial.		
d) La adquisición y utilización a nivel oral, en situaciones cotidianas contextualizadas, de las formas genuinas de la lengua: sonidos de vocales abiertas y cerradas, formas del plural, preposiciones, adverbiales “en” e “hi”, partitivo “de”, y uso básico de los verbos “ser” y “estar”.		
e) El uso de las construcciones lingüísticas genuinas y de las formas propias del valenciano que favorezcan un dominio progresivo de los elementos necesarios para la comprensión y las producciones orales correctas: discriminación auditiva, entonación adecuada y pronunciación de todos los sonidos (“s”, sorda y sonora, distinción “b-v”, enmudecimientos, geminación...).		
f) El uso progresivo, de acuerdo con la edad, de una estructuración gramatical correcta, una entonación adecuada y una pronunciación clara.		f) El uso progresivo, de acuerdo con la edad, de una estructuración gramatical correcta, una entonación adecuada y una pronunciación clara.
	g) La participación y escucha activa en situaciones habituales de comunicación. Acomodación progresiva de sus enunciados a los formatos convencionales, así como el acercamiento a la interpretación de mensajes, textos y relatos orales producidos por medios audiovisuales.	
	h) La utilización adecuada de las normas que rigen el intercambio lingüístico, sobre todo el respeto al turno de palabra y la escucha atenta y respetuosa.	
	i) La construcción compartida en las diferentes situaciones de interacción para avanzar en la comunicación y el intercambio de comunicación, de manera que se ajuste al contexto para ampliar sus conocimientos y llegar a unas soluciones o conclusiones.	
j) El descubrimiento y el conocimiento progresivo del funcionamiento de la lengua oral con curiosidad e interés por el análisis de sus aspectos fónicos y léxicos.		j) El descubrimiento y el conocimiento progresivo del funcionamiento de la lengua oral con curiosidad e interés por el análisis de sus aspectos fónicos y léxicos.
	k) El uso progresivo de las estrategias básicas para la comprensión: escuchar atentamente, conocer las relaciones de causa-efecto que le ayuden a predecir el desarrollo de la trama, etc. y conectar lo que se escucha con las experiencias personales.	

LLENGUA ESTRANGERA

- l) El descobriment progressiu de nou lèxic i de noves i genuïnes estructures gramaticals, entonació i pronunciació.
- m) La comprensió de la idea global de textos orals en situacions habituals d'aula i quan es parla de temes coneguts i predicibles.
- n) El coneixement progressiu del funcionament de la llengua oral amb curiositat i interès pels seus aspectes diferencials respecte a les llengües cooficials.
- o) L'interès per participar en interaccions orals en les rutines i situacions habituals de comunicació.

* * * * *

LENGUA EXTRANJERA

- l) El descubrimiento progresivo de nuevo léxico y de nuevas y genuinas estructuras gramaticales, entonación y pronunciación.
- m) La comprensión de la idea global de textos orales en situaciones habituales de aula y cuando se habla de temas conocidos y predecibles.
- n) El conocimiento progresivo del funcionamiento de la lengua oral con curiosidad e interés por sus aspectos diferenciales con respecto a las lenguas cooficiales.
- o) El interés por participar en interacciones orales en las rutinas y situaciones habituales de comunicación.

2.2. Aproximació a la llengua escrita

Els continguts de la competència comuna de les diferents llengües apareixen en la columna central de la següent taula i els específics de cada llengua cooficial, en la columna lateral corresponent. Els continguts específics de la llengua estrangera es detallen a continuació de la taula. Els continguts que cal treballar en cada llengua són la suma dels continguts de la competència comuna més els de la competència específica.

2.2. Aproximación a la lengua escrita

Los contenidos de la competencia común de las diferentes lenguas aparecen en la columna central de la siguiente tabla, y los específicos de cada lengua cooficial en la columna lateral correspondiente. Los contenidos específicos de la lengua extranjera se detallan a continuación de la tabla. Los contenidos que hay que trabajar en cada lengua son la suma de los contenidos de la competencia común mas los de la específica.

VALENCIA	COMPETÈNCIA COMUNA	CASTELLÀ
<p>h) La lectura en veu alta de paraules i xicotets textos ja coneguts, després d'una preparació a nivell oral i una memorització prèvia, amb la pronunciació, l'entonació i el ritme adequats.</p> <p>i) La interpretació i descripció d'imatges (fotografies, dibuixos...) i de textos que combinen text i imatge (anuncis, contes il·lustrats...) i especialment d'aquells procedents de l'entorn immediat de la xiqueta o del xiquet o de la xiqueta o del xiquet.</p> <p>j) La reconstrucció progressiva i acurada dels errors més comuns del llenguatge col·loquial per arribar a l'estàndard oral, esborrant del text a partir del qual s'ha de construir l'escrit.</p> <p>k) L'ús correcte del llenguatge que s'escru, amb un lèxic ric i geniu apropiat per a l'acte d'escritura, a més de la valoració positiva dels intents de reconstrucció del codi.</p>	<p>a) L'aproximació a l'ús de la llengua escrita com a mitjà de comunicació, de busca d'informació i de font de plaer, de manera que reconega les seues funcions en l'activitat social. Interés per explorar alguns dels seus elements.</p> <p>b) L'observació, l'exploració i la utilització dels diferents textos habituals, dels llocs on apareixen i de la seua funció comunicativa (textos de l'entorn quotidià, d'informació i d'espai, i transmissió cultural).</p> <p>c) La situació davant dels textos des d'un primer moment com a receptor-lector i com a productor-escritor, amb intenció comunicativa, que posa en joc els seus coneixements lingüístics (silueta, reconeixement de grafies, paraules...) i tècnics (ús dels instruments d'escritura), dels diferents suports (paper, ordinador...) i dels diferents recursos (llibres, revistes, rètols, catàlegs, làmines...).</p> <p>d) L'interès per parlar i pensar a fi d'escritura i llegir des de les seues competències i dominar progressivament el sistema d'escritura.</p> <p>e) L'ús de les competències de lectoescritura bàsiques (direccionalitat, linealitat, orientació esquerra-dreta, distribució del text, posició a l'escritura) des dels primers moments del procés de construcció de l'escrit.</p> <p>f) La diferenciació entre les formes escrites i altres formes d'expressió gràfica. La identificació de paraules i frases escrites significatives i usals. La percepció de diferències i semblances. La iniciació al coneixement del codi escrit a través d'exemples de paraules i frases.</p> <p>g) L'ús, gradualment autònom de diferents suports de la llengua escrita com a llibres, revistes, periòdics, cartells o etiquetes. La utilització progressivament ajustada de la informació que proporcionen.</p>	<p>h) La lectura en veu alta de paraules i xicotets textos ja coneguts, després d'una preparació oral i una memorització prèvia, amb la pronunciació, l'entonació i el ritme adequats.</p> <p>i) La interpretació i descripció d'imatges (fotografies, dibuixos...) i de textos que combinen text i imatge (anuncis, contes il·lustrats...), especialment d'aquells procedents d'entorn immediat de la xiqueta o del xiquet i de l'entorn.</p> <p>k) L'ús correcte del llenguatge que s'escru, amb un lèxic ric i geniu apropiat per a l'acte d'escritura, a més de la valoració positiva dels intents de reconstrucció del codi.</p>
<p>l) L'interès i l'atenció en l'escolia de narracions, explicacions, instruccions o descripcions llegides per altres persones.</p> <p>m) L'ús progressiu de les característiques bàsiques dels contes impresos i interès per interpretar-los.</p> <p>n) La utilització de l'escritura per a complir finalitats reals. Interés i disposició per a l'ús d'algunes convencions del sistema de la llengua escrita, com a linealitat, orientació i organització de l'espai, i gust per produir missatges amb traços cada vegada més precisos i llegibles.</p> <p>o) El descobriment, la identificació i la pràctica adequada dels elements de la representació gràfica del sistema d'escritura: correspondència grafia-fonema, identificació de lletres, segmentació de paraules, síl·labes i fonemes.</p> <p>p) La interpretació i la producció col·lectiva i individual de paraules, frases i textos en situacions comunicatives rellevants i pròximes a la xiqueta o al xiquet, així com de paraules, frases i textos que acompanyen imatges amb intenció comunicativa i lúdica, després d'una preparació col·lectiva prèvia i amb la guia de la mestra o del mestre.</p> <p>q) La valoració de l'atenció en el contingut i la presentació de les produccions pròpies i dels altres i de l'adequació a les diverses exigències de les diferents situacions comunicatives.</p> <p>r) L'ús del vocabulari específic per a referir-se a elements bàsics que configuren el text escrit (títol, portada, il·lustració, paraula, lletra...).</p>	<p>l) L'interès i l'atenció en l'escolia de narracions, explicacions, instruccions o descripcions llegides per altres persones.</p> <p>m) L'ús progressiu de les característiques bàsiques dels contes impresos i interès per interpretar-los.</p> <p>n) La utilització de l'escritura per a complir finalitats reals. Interés i disposició per a l'ús d'algunes convencions del sistema de la llengua escrita, com a linealitat, orientació i organització de l'espai, i gust per produir missatges amb traços cada vegada més precisos i llegibles.</p> <p>o) El descobriment, la identificació i la pràctica adequada dels elements de la representació gràfica del sistema d'escritura: correspondència grafia-fonema, identificació de lletres, segmentació de paraules, síl·labes i fonemes.</p> <p>p) La interpretació i la producció col·lectiva i individual de paraules, frases i textos en situacions comunicatives rellevants i pròximes a la xiqueta o al xiquet, així com de paraules, frases i textos que acompanyen imatges amb intenció comunicativa i lúdica, després d'una preparació col·lectiva prèvia i amb la guia de la mestra o del mestre.</p> <p>q) La valoració de l'atenció en el contingut i la presentació de les produccions pròpies i dels altres i de l'adequació a les diverses exigències de les diferents situacions comunicatives.</p> <p>r) L'ús del vocabulari específic per a referir-se a elements bàsics que configuren el text escrit (títol, portada, il·lustració, paraula, lletra...).</p>	<p>o) El descobriment, la identificació i la pràctica adequada dels elements de la representació gràfica del sistema d'escritura: correspondència grafia-fonema, identificació de lletres, segmentació de paraules, síl·labes i fonemes.</p> <p>p) La interpretació i la producció col·lectiva i individual de paraules, frases i textos en situacions comunicatives rellevants i pròximes a la xiqueta o al xiquet, així com de paraules, frases i textos que acompanyen imatges amb intenció comunicativa i lúdica, després d'una preparació col·lectiva prèvia i amb la guia de la mestra o del mestre.</p> <p>r) L'ús del vocabulari específic per a referir-se a elements bàsics que configuren el text escrit (títol, portada, il·lustració, paraula, lletra...).</p>

VALENCIANO	COMPETENCIA COMUN	CASTELLANO
	<p>a) La aproximación al uso de la lengua escrita como medio de comunicación, de búsqueda de información y de fuente de placer, de manera que reconozca sus funciones en la actividad social. Interés por explorar algunos de sus elementos.</p>	
	<p>b) La observación, la exploración y la utilización de los diferentes textos habituales, de los lugares donde aparecen y de su función comunicativa (textos del entorno cotidiano, de información y de esparcimiento y transmisión cultural).</p>	
	<p>c) La situación frente a los textos desde un primer momento como receptor-lector y como productor-escritor, con intención comunicativa, que pone en juego sus conocimientos lingüísticos (silueta, reconocimiento de grafías, palabras...) y técnicos (uso de los instrumentos de escritura), de los diferentes soportes (papel, ordenador...) y de los diferentes recursos (libros, revistas, rótulos, catálogos, láminas...)</p>	
	<p>d) El interés por hablar y pensar con el fin de escribir y leer desde sus competencias y dominar progresivamente el sistema de escritura.</p>	
	<p>a) El uso de las competencias lectoras básicas (direccionalidad, linealidad, orientación izquierda-derecha, distribución del texto, posición al escribir) desde los primeros momentos del proceso de construcción del escrito.</p>	
	<p>b) La diferenciación entre las formas escritas y otras formas de expresión gráfica. La identificación de palabras y frases escritas significativas y usuales. La percepción de diferencias y semejanzas entre ellas. La iniciación al conocimiento del código escrito a través de esas palabras y frases.</p>	
	<p>c) El uso, gradualmente autónomo de diferentes soportes de la lengua escrita como libros, revistas, periódicos, carteles o etiquetas. La utilización progresivamente ajustada de la información que proporcionan.</p>	
	<p>d) La lectura en voz alta de palabras y pequeños textos ya conocidos, tras una preparación a nivel oral y una memorización previa, con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados.</p>	<p>h) La lectura en voz alta de palabras y pequeños textos ya conocidos, tras una preparación oral y una memorización previa, con la pronunciación, la entonación y el ritmo adecuados.</p>
	<p>i) La interpretación y descripción de imágenes (fotografías, dibujos...) y de textos que combinan texto e imagen (anuncios, cuentos ilustrados...) especialmente de aquellos procedentes del medio inmediato de la niña o del niño y de la escuela.</p>	<p>i) La interpretación y descripción de imágenes (fotografías, dibujos...) y de textos que combinan texto e imagen (anuncios, cuentos ilustrados...) especialmente de aquellos procedentes del medio inmediato de la niña o del niño y de la escuela.</p>
	<p>j) La reconstrucción progresiva y esmerada de los errores más comunes del lenguaje coloquial para llegar al estándar oral, borrador del texto oralizado sobre el que construir el escrito.</p>	
	<p>k) El uso correcto del lenguaje que se escribe, con un léxico rico y genuino apropiado para el acto de escritura, además de la valoración positiva de los intentos de reconstrucción del código.</p>	<p>k) El uso correcto del lenguaje que se escribe, con un léxico rico y genuino apropiado para el acto de escritura, además de la valoración positiva de los intentos de reconstrucción del código.</p>
	<p>l) El interés y la atención en la escucha de narraciones, explicaciones, instrucciones o descripciones leídas por otras personas.</p>	
	<p>m) El uso progresivo de las características básicas de los cuentos impresos e interés por interpretarlos.</p>	
	<p>n) La utilización de la escritura para cumplir finalidades reales. Interés y disposición para el uso de algunas convenciones del sistema de la lengua escrita, como linealidad, orientación y organización del espacio, y gusto por producir mensajes con trazos cada vez más precisos y legibles.</p>	
		<p>o) El descubrimiento, la identificación y la práctica adecuada de los elementos de la representación gráfica del sistema de escritura: correspondencia grafía-fonema, identificación de letras, segmentación de palabras, sílabas y fonemas.</p>
		<p>p) La interpretación y la producción colectiva e individual de palabras, frases y textos en situaciones comunicativas relevantes y próximas a la niña o al niño, así como de palabras, frases y textos que acompañan imágenes con intención comunicativa y lúdica, tras una preparación colectiva previa y con la guía de la maestra o del maestro.</p>
	<p>q) La valoración del cuidado en el contenido y la presentación de las producciones propias y de los otros y de la adecuación a las diversas exigencias de las diferentes situaciones comunicativas.</p>	<p>r) El uso del vocabulario específico para referirse a elementos básicos que configuran el texto escrito (título, portada, ilustración, palabra, letra...)</p>

LLENGUA ESTRANGERA

s) El descobriment i la identificació de diferents portadors textuais en llengua estrangera.

2.3. Aproximació a la literatura

Els continguts de la competència comuna de les diferents llengües apareixen en la columna central de la següent taula i els específics de cada llengua cooficial, en la columna lateral corresponent. Els continguts específics de la llengua estrangera es detallen a continuació de la taula. Els continguts que cal treballar en cada llengua són la suma dels continguts de la competència comuna més els de la competència específica.

LENGUA EXTRANJERA

s) El descubrimiento y la identificación de diferentes portadores textuales en lengua extranjera.

2.3. Aproximación a la literatura

Los contenidos de la competencia común de las diferentes lenguas aparecen en la columna central de la siguiente tabla, y los específicos de cada lengua cooficial en la columna lateral correspondiente. Los contenidos específicos de la lengua extranjera se detallan a continuación de la tabla. Los contenidos que hay que trabajar en cada lengua son la suma de los contenidos de la competencia común mas los de la específica.

VALENCIÀ	COMPETÈNCIA COMUNA	CASTELLÀ
a) L'escolta, la interpretació i la comprensió de contes, relats, llegendes i endevinalles, tant tradicionals com contemporànies, com a font de plaer i d'aprenentatge.		a) L'escolta, la interpretació i la comprensió de contes, relats, llegendes i endevinalles, tant tradicionals com contemporànies, com a font de plaer i d'aprenentatge.
b) L'escolta, la memorització i el recitat, de forma individual i en grup, d'alguns textos de caràcter poètic, de tradició cultural o d'autor, de manera que es gaudisca de les sensacions que el ritme, la rima i la bellesa de les paraules produïxen.		b) L'escolta, la memorització i el recitat, de forma individual i en grup, d'alguns textos de caràcter poètic, de tradició cultural o d'autor, de manera que es gaudisca de les sensacions que el ritme, la rima i la bellesa de les paraules produïxen.
c) La participació creativa en jocs lingüístics per a divertir-se i per a aprendre.		c) La participació creativa en jocs lingüístics per a divertir-se i per a aprendre.
d) La dramatització de textos literaris amb l'ajuda d'altres recursos lingüístics diferents del llenguatge verbal.		d) La dramatització de textos literaris amb l'ajuda d'altres recursos lingüístics diferents del llenguatge verbal.
e) La descripció d'un esdeveniment habitual amb les seues pròpies paraules, respectant progressivament l'orde cronològic.		e) La descripció d'un esdeveniment habitual amb les seues pròpies paraules, respectant progressivament l'orde cronològic.
	f) L'interés per compartir interpretacions, sensacions i emocions provocades per les produccions literàries.	
	g) La utilització de la biblioteca amb respecte i atenció i la seua valoració com a recurs informatiu, d'entreteniment i gaudi.	
	h) L'accés a l'arrel cultural comunitària i a l'imaginari col·lectiu.	
	i) El descobriment dels textos literaris com a font de construcció i d'enriquiment del discurs propi.	
	j) L'ús progressiu de les característiques bàsiques dels contes impresos (fòrmules de començament i final, plantejament, nuc i desenllaç).	
	k) La valoració del contingut i la presentació de les produccions pròpies i dels altres, i de l'adequació a les diverses exigències de les diferents situacions comunicatives.	

VALENCIANO	COMPETENCIA COMÚN	CASTELLANO
a) La escucha, la interpretación y la comprensión de cuentos, relatos, leyendas y adivinanzas, tanto tradicionales como contemporáneas, como fuente de placer y de aprendizaje.		a) La escucha, la interpretación y la comprensión de cuentos, relatos, leyendas y adivinanzas, tanto tradicionales como contemporáneas, como fuente de placer y de aprendizaje.
b) La escucha, la memorización y el recitado, de forma individual y en grupo, de algunos textos de carácter poético, de tradición cultural o de autor, de manera que se disfrute de las sensaciones que el ritmo, la rima y la belleza de las palabras producen.		b) La escucha, la memorización y el recitado, de forma individual y en grupo, de algunos textos de carácter poético, de tradición cultural o de autor, de manera que se disfrute de las sensaciones que el ritmo, la rima y la belleza de las palabras producen.
c) La participación creativa en juegos lingüísticos para divertirse y para aprender.		c) La participación creativa en juegos lingüísticos para divertirse y para aprender.
d) La dramatización de textos literarios con la ayuda de otros recursos lingüísticos diferentes al lenguaje verbal.		d) La dramatización de textos literarios con la ayuda de otros recursos lingüísticos diferentes al lenguaje verbal.
e) La descripción de un acontecimiento habitual con sus propias palabras, respetando progresivamente el orden cronológico.		e) La descripción de un acontecimiento habitual con sus propias palabras, respetando progresivamente el orden cronológico.
	f) El interés por compartir interpretaciones, sensaciones y emociones provocadas por las producciones literarias.	
	g) La utilización de la biblioteca con respeto y cuidado y su valoración como recurso informativo, de entretenimiento y disfrute.	
	h) El acceso a la raíz cultural comunitaria y al imaginario colectivo.	
	i) El descubrimiento de los textos literarios como fuente de construcción y de enriquecimiento del discurso propio.	
	j) El uso progresivo de las características básicas de los cuentos impresos (fórmulas de comienzo y final, planteamiento, nudo y desenlace).	
	k) La valoración del contenido y la presentación de las producciones propias y de los otros, y de la adecuación a las diversas exigencias de las diferentes situaciones comunicativas.	

LLENGUA ESTRANGERA

l) L'escolta i comprensió del sentit global dels contes, tant tradicionals com contemporanis, amb suport visual i/o gestual, com a font de plaer i d'aprenentatge.

m) L'escolta, la memorització i el recitat, de forma individual i en grup, d'alguns textos de caràcter poètic, de tradició cultural o d'autor, treballats primer amb recursos lingüístics no verbals, de manera que es gaudisca de les sensacions que el ritme, la rima i la bellesa de les paraules produïxen.

Bloc 3. La llengua com a instrument d'aprenentatge

Continguts

Els continguts de la competència comuna de les diferents llengües apareixen en la columna central de la següent taula i els específics de cada llengua cooficial, en la columna lateral corresponent. Els continguts específics de la llengua estrangera es detallen a continuació de la taula. Els continguts que cal treballar en cada llengua són la suma dels continguts de la competència comuna més els de la columna específica.

LENGUA EXTRANJERA

l) La escucha y comprensión del sentido global de cuentos, tanto tradicionales como contemporáneos, con apoyo visual y/o gestual, como fuente de placer y de aprendizaje.

m) La escucha, la memorización y el recitado, de forma individual y en grupo, de algunos textos de carácter poético, de tradición cultural o de autor, trabajados primero con recursos lingüísticos no verbales, de manera que se disfrute de las sensaciones que el ritmo, la rima y la belleza de las palabras producen.

Bloque 3. La lengua como instrumento de aprendizaje

Contenidos

Los contenidos de la competencia común de las diferentes lenguas aparecen en la columna central de la siguiente tabla, y los específicos de cada lengua cooficial en la columna lateral correspondiente. Los contenidos específicos de la lengua extranjera se detallan a continuación de la tabla. Los contenidos que hay que trabajar en cada lengua son la suma de los contenidos de la competencia común mas los de la específica.

VALENCIÀ	COMPETÈNCIA COMUNA	CASTELLÀ
	a) El descobriment de la llengua oral i escrita com a mitjà per a informar-se, per a aprendre i per a pensar.	
b) L'acceptació de l'estàndard oral valencià i de les formes correctes genuïnes més pròximes a l'entorn escolar com a varietat de llengua formal de l'escola, compatible amb el col·loquial del carrer, i que cal usar en contextos formals.		
	c) El coneixement i l'ús dels procediments implicats en el llenguatge verbal necessari per a apropiat-se del coneixement del món que els envolta.	
	d) La construcció dels significats culturals dels elements de la realitat i del medi en què viuen per mitjà de la interacció i l'ús del llenguatge amb altres membres de la seua cultura o d'altres.	
e) L'ús del discurs per a planificar i dur a terme les activitats quotidianes de comunicació i d'organització de la vida diària de l'aula, de manera que s'expressi progressivament amb unes construccions lingüístiques acurades i amb una pronunciació correcta.		e) L'ús del discurs per a planificar i dur a terme les activitats quotidianes de comunicació i d'organització de la vida diària de l'aula, de manera que s'expressi progressivament amb unes construccions lingüístiques acurades i amb una pronunciació correcta.
f) L'ús precís i apropiat del lèxic genuí característic de les diferents àrees, especialment del que ha sigut substituït per formes híbrides, incorrectes o per vocabulari d'altres llengües.		f) L'ús precís i apropiat del lèxic genuí característic de les diferents àrees, especialment del que ha sigut substituït per formes híbrides, incorrectes o per vocabulari d'altres llengües.
g) La comprensió de les explicacions de la mestra o del mestre sobre un tema d'interès, els passos d'una tasca, la manera de buscar informació..., sense que se li haja d'explicar individualment.		g) La comprensió de les explicacions de la mestra o del mestre sobre un tema d'interès, els passos d'una tasca, la manera de buscar informació..., sense que se li haja d'explicar individualment.
h) L'ús de la llengua per a planificar un projecte de treball o una xicoteta investigació, per a construir de manera col·lectiva els coneixements i per a recapitular i verbalitzar els resultats, respectant les normes socials establides que regulen l'intercanvi lingüístic.		h) L'ús de la llengua per a planificar un projecte de treball o una xicoteta investigació, per a construir de manera col·lectiva els coneixements i per a recapitular i verbalitzar-ne els resultats, respectant les normes socials establides que regulen l'intercanvi lingüístic.
	i) L'ús d'estratègies de comprensió i d'utilització de recursos i fonts d'informació escrita (fullets informatius, llibres divulgatius, biblioteca d'aula...) i de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjans d'informació i d'aprenentatge.	
j) El descobriment i l'acceptació d'altres fonètiques i altres formes amb lèxic diferent de la pròxima, en la utilització dels recursos, fonts d'informació i tecnologies de la informació i la comunicació, com a variants dialectals del mateix sistema lingüístic.		
k) La interpretació i l'escriptura de textos informatius senzills per mitjà d'un registre pròxim a la parla de l'entorn, com a producte d'una busca prèvia sobre experiències pròximes a l'alumne i de l'elaboració col·lectiva del pretext.		k) La interpretació i l'escriptura de textos informatius senzills com a producte d'una busca prèvia sobre experiències pròximes a l'alumne i a l'alumna i de l'elaboració col·lectiva del pretext.
	l) La interpretació i l'ús de l'escrit combinat amb altres formes de representació (imatges, fotografies...) amb diverses finalitats: fer un registre de dades, elaborar un dossier explicatiu d'una investigació o un projecte...	
	m) L'ús de llistes, murals i esquemes conceptuals en la planificació, elaboració i avaluació d'una investigació o un projecte.	
	n) L'ús de les competències disponibles i dels coneixements i les regularitats de la primera llengua, com a base per a l'adquisició i construcció de la segona.	

VALENCIANO	COMPETENCIA COMÚN	CASTELLANO
	a) El descubrimiento de la lengua oral y escrita como medio para informarse, para aprender y para pensar.	
b) La aceptación del estándar oral valenciano y de las formas correctas genuinas más próximas al entorno escolar como variedad de lengua formal de la escuela, compatible con el coloquial de la calle, y que hay que usar en contextos formales.		
	c) El conocimiento y uso de los procedimientos implicados en el lenguaje verbal necesario para apropiarse del conocimiento del mundo que los rodea.	
	d) La construcción de los significados culturales de los elementos de la realidad y del medio en el que viven mediante la interacción y el uso del lenguaje con otros miembros de su cultura o de otras.	
e) El uso del discurso para planificar y llevar a cabo las actividades cotidianas de comunicación y de organización de la vida diaria del aula, de manera que se exprese progresivamente con unas construcciones lingüísticas esmeradas y con una pronunciación correcta.		e) El uso del discurso para planificar y llevar a cabo las actividades cotidianas de comunicación y de organización de la vida diaria del aula, de manera que se exprese progresivamente con unas construcciones lingüísticas esmeradas y con una pronunciación correcta.
f) El uso preciso y cuidado del léxico genuino propio de las diferentes áreas, especialmente del que ha sido sustituido por formas mezcladas, incorrectas o por vocabulario de otras lenguas.		f) El uso preciso y cuidado del léxico genuino propio de las diferentes áreas, especialmente del que ha sido sustituido por formas mezcladas, incorrectas o por vocabulario de otras lenguas.
g) La comprensión de las explicaciones de la maestra o del maestro sobre un tema de interés, los pasos de una tarea, la manera de buscar información..., sin que se le deba explicar individualmente.		g) La comprensión de las explicaciones de la maestra o del maestro sobre un tema de interés, los pasos de una tarea, la manera de buscar información..., sin que se le deba explicar individualmente.
h) El uso de la lengua para planificar un proyecto de trabajo o una pequeña investigación, para construir de manera colectiva los conocimientos y para recapitular y verbalizar los resultados, respetando las normas sociales establecidas que regulan el intercambio lingüístico.		h) El uso de la lengua para planificar un proyecto de trabajo o una pequeña investigación, para construir de manera colectiva los conocimientos y para recapitular y verbalizar los resultados, respetando las normas sociales establecidas que regulan el intercambio lingüístico.
	i) El uso de estrategias de comprensión y de utilización de recursos y fuentes de información escrita (folletos informativos, libros divulgativos, biblioteca de aula...) y de las tecnologías de la información y la comunicación como medios de información y de aprendizaje.	
j) El descubrimiento y la aceptación de otras fonéticas y otras formas con léxico diferente de la próxima, en la utilización de los recursos, fuentes de información y tecnologías de la información y la comunicación, como variantes dialectales del mismo sistema lingüístico.		
k) La interpretación y escritura de textos informativos sencillos mediante un registro próximo al habla del entorno, como producto de una búsqueda previa sobre experiencias próximas al alumno y de la elaboración colectiva del pretexto.		k) La interpretación y escritura de textos informativos sencillos como producto de una búsqueda previa sobre experiencias próximas a la alumna y al alumno y de la elaboración colectiva del pretexto.
	l) La interpretación y el uso del escrito combinado con otras formas de representación (imágenes, fotografías...) con varias finalidades: hacer un registro de datos, elaborar un dossier explicativo de una investigación o un proyecto...	
	m) El uso de listas, murales y esquemas conceptuales en la planificación, elaboración y evaluación de una investigación o un proyecto.	
	n) El uso de las competencias disponibles y de los conocimientos y las regularidades de la primera lengua, como base para la adquisición y construcción de la segunda.	

Continguts

Els continguts de la competència comuna de les diferents llengües apareixen en la columna central de la següent taula i els específics de cada llengua cooficial, en la columna lateral corresponent. Els continguts específics de la llengua estrangera es detallen a continuació de la taula. Els continguts que cal treballar en cada llengua són la suma dels continguts de la competència comuna més els de la competència específica.

Contenidos

Los contenidos de la competencia común de las diferentes lenguas aparecen en la columna central de la siguiente tabla, y los específicos de cada lengua cooficial en la columna lateral correspondiente. Los contenidos específicos de la lengua extranjera se detallan a continuación de la tabla. Los contenidos que hay que trabajar en cada lengua son la suma de los contenidos de la competencia común mas los de la específica.

VALENCIÀ	COMPETÈNCIA COMUNA	CASTELLÀ
a) El descobriment dels diferents mitjans (ràdio, foto, cine, vídeo, televisió, còmic, videojoc, etc.) a partir dels que tenen a casa i dels quals són usuaris.		1.1. El descobriment dels diferents mitjans (ràdio, foto, cine, vídeo, televisió, còmic, videojoc, etc.) a partir dels que tenen a casa i dels quals són usuaris.
	1.2. La iniciació en l'ús d'instruments tecnològics com l'ordinador, càmera o reproductors de so i d'imatge, com a elements de comunicació.	
	1.3. L'ús de les funcions més elementals d'un programari adequat a l'edat. Obrir i tancar l'aplicació, usar els perifèrics, entrar i eixir d'una icona, pintar un dibuix, passar la pàgina d'un llibre multimèdia, etc.	
1.4. La producció de missatges audiovisuals senzills utilitzant diferents mitjans (foto, transparència, gravació en una casset, en vídeo, etc.), posar-li un títol i el nom de l'autor.		d) La producció de missatges audiovisuals senzills utilitzant diferents mitjans (foto, transparència, gravació en una casset, en vídeo, etc.), posar-li un títol i el nom de l'autor.
e) La familiarització amb el llenguatge dels diferents mitjans: observació i descripció dels elements d'una imatge fixa, diferents punts de vista (angles de visió), diferents distàncies (planificació), associació so-imatge, producció d'efectes de so, etc.		1.5. La familiarització amb el llenguatge dels diferents mitjans: observació i descripció dels elements d'una imatge fixa, diferents punts de vista (angles de visió), diferents distàncies (planificació), associació so-imatge, producció d'efectes de so, etc.
1.6. L'acostament a produccions audiovisuals com ara pel·lícules, dibuixos animats o videojocs. Valoració crítica dels seus continguts i de la seua estètica.		f) L'acostament a produccions audiovisuals com ara pel·lícules, dibuixos animats o videojocs. Valoració crítica dels seus continguts i de la seua estètica.
g) La comparació de les propietats i les característiques dels objectes reals amb la seua representació gràfica.		1.7. La comparació de les propietats i les característiques dels objectes reals amb la seua representació gràfica.
	1.8. La distinció progressiva entre la realitat i la representació audiovisual.	
	1.9. La presa progressiva de consciència de la necessitat d'un ús moderat dels mitjans audiovisuals i de les tecnologies de la informació i la comunicació.	
1.10. La utilització de les tecnologies de la informació i comunicació per a augmentar el vocabulari i les expressions i disfrutar dels jocs de llengua.		j) La utilització de les tecnologies de la informació i comunicació per a augmentar el vocabulari i les expressions i disfrutar dels jocs de llengua.

VALENCIANO	COMPETENCIA COMÚN	CASTELLANO
a) El descubrimiento de los diferentes medios (radio, foto, cine, vídeo, televisión, cómic, videojuego, etc.), a partir de los que tienen en casa y de los que son usuarios.		1.1. El descubrimiento de los diferentes medios (radio, foto, cine, vídeo, televisión, cómic, videojuego, etc.), a partir de los que tienen en casa y de los que son usuarios.
	1.2. La iniciación en el uso de instrumentos tecnológicos como ordenador, cámara o reproductores de sonido e imagen, como elementos de comunicación.	
	1.3. El uso de las funciones más elementales de un software adecuado a la edad. Abrir y cerrar la aplicación, usar los periféricos, entrar y salir de un icono, colorear un dibujo, pasar página de un libro multimedia, etc.	
1.4. La producción de mensajes audiovisuales sencillos utilizando diferentes medios (foto, transparencia, grabación en una casete, en vídeo, etc.), ponerle un título y el nombre del autor.		d) La producción de mensajes audiovisuales sencillos utilizando diferentes medios (foto, transparencia, grabación en una casete, en vídeo, etc.), ponerle un título y el nombre del autor.
e) La familiarización con el lenguaje de los diferentes medios: observación y descripción de los elementos de una imagen fija, diferentes puntos de vista (ángulos de visión), diferentes distancias (planificación), asociación sonido-imagen, producción de efectos sonoros, etc.		1.5. La familiarización con el lenguaje de los diferentes medios: observación y descripción de los elementos de una imagen fija, diferentes puntos de vista (ángulos de visión), diferentes distancias (planificación), asociación sonido-imagen, producción de efectos sonoros, etc.
1.6. El acercamiento a producciones audiovisuales como películas, dibujos animados o videojuegos. Valoración crítica de sus contenidos y de su estética.		f) El acercamiento a producciones audiovisuales como películas, dibujos animados o videojuegos. Valoración crítica de sus contenidos y de su estética.
g) La comparación de las propiedades y las características de los objetos reales con su representación gráfica.		1.7. La comparación de las propiedades y las características de los objetos reales con su representación gráfica.
	1.8. La distinción progresiva entre la realidad y la representación audiovisual.	
	1.9. La presa progresiva de conciencia de la necesidad de un uso moderado de los medios audiovisuales y de las tecnologías de la información y la comunicación.	
1.10. La utilización de las tecnologías de la información y comunicación para aumentar el vocabulario y las expresiones y disfrutar de los juegos de lengua.		j) La utilización de las tecnologías de la información y comunicación para aumentar el vocabulario y las expresiones y disfrutar de los juegos de lengua.

LLENGUA ESTRANGERA

k) La utilització de les tecnologies de la informació i comunicació per a augmentar el vocabulari i les expressions i disfrutar dels jocs de llengua.

Bloc 4. Llenguatge audiovisual i tecnologies de la informació i la comunicació

- a) L'aproximació a les produccions TIC breus i senzilles.
- b) La iniciació en l'ús dels instruments TIC.

Bloc 5. Llenguatge plàstic

Els continguts que integren este bloc són:

- a) El descobriment del llenguatge plàstic com a mitjà de comunicació i representació.
- b) El coneixement dels materials de ductilitat i textura variada.
- c) L'aplicació de les tècniques bàsiques per al llenguatge plàstic i la creativitat.
- d) El descobriment i la utilització de la gamma dels colors primaris i de les seues mesclades.
- e) L'interès, el respecte i la valoració per les elaboracions plàstiques pròpies i dels altres.
- f) El descobriment de la diversitat d'obres plàstiques que es troben presents a l'entorn i que el xiquet i la xiqueta són capaços de reproduir.
- g) El manteniment i atenció d'utensilis plàstics bàsics que s'utilitzen per a expressar el llenguatge plàstic.
- h) La consolidació de la motricitat per a aconseguir el moviment precís en la producció plàstica.

LENGUA EXTRANJERA

k) La utilización de las tecnologías de la información y comunicación para aumentar el vocabulario y las expresiones y disfrutar de los juegos de lengua.

Bloque 4. Lenguaje audiovisual y tecnologías de la información y la comunicación

- La aproximación a las producciones TIC breves y sencillas
- La iniciación en el uso de los instrumentos TIC

Bloque 5. Lenguaje plástico

Los contenidos que integran este bloque son:

- a) El descubrimiento del lenguaje plástico como medio de comunicación y representación.
- b) El conocimiento de los materiales de ductilidad y textura variada.
- c) La aplicación de las técnicas básicas para el lenguaje plástico y la creatividad.
- d) El descubrimiento y la utilización de la gama de los colores primarios y de sus mezclas
- e) El interés, respeto y valoración por las elaboraciones plásticas propias y de los demás.
- f) El descubrimiento de la diversidad de obras plásticas que se encuentran presentes en el entorno y que el niño y la niña son capaces de reproducir.
- g) El mantenimiento y cuidado de utensilios plásticos básicos que se utilizan para expresar el lenguaje plástico.
- h) El afianzamiento de la motricidad para conseguir el movimiento preciso en la producción plástica.

Bloc 6. Expressió musical

Els continguts que integren este bloc són:

- a) El coneixement de la música com a mitjà d'expressió i com a sistema de representació.
- b) El descobriment del soroll, silenci i música.
- c) El coneixement de les propietats sonores de la veu, dels objectes d'ús quotidià i dels instruments musicals.
- d) La discriminació dels sons i sorolls de la vida diària.
- e) Les qualitats del so: intensitat i ritme.
- f) El coneixement de les cançons populars infantils, danses, cançons del folklore, cançons contemporànies, ball i audicions.
- g) L'interés i la iniciativa per a participar en representacions.
- h) El coneixement de les propietats sonores de la veu.

Bloc 7. Llenguatge corporal

Els continguts que integren este bloc són:

- a) El descobriment de les possibilitats del cos per a expressar i comunicar sentiments i emocions.
- b) El coneixement del cos: activitat, moviment, respiració, equilibri i relaxació.
- c) L'aplicació de les nocions espaciotemporals amb el propi cos.
- d) El descobriment de l'espai a través del desplaçament amb moviments diversos.
- e) L'interés i la iniciativa per a participar en representacions de dansa i de teatre, entre d'altres.
- f) La vivència del llenguatge corporal amb intencionalitat comunicativa i expressiva en activitats motrius del propi cos.
- g) La imitació i representació de situacions, de personatges, d'històries senzilles, reals i evocades individualment i en grups xicotets.

Críteris d'avaluació

1. Expressar-se i comunicar-se utilitzant mitjans, materials i tècniques propis dels diferents llenguatges artístics i audiovisuals, mostrant interès per explorar les seues possibilitats, per disfrutar amb les seues produccions i per compartir amb els altres les experiències estètiques i comunicatives.
2. Utilitzar les llengües cooficials com a instrument de comunicació, d'expressió, de representació, d'estructuració del pensament, de gaudi, d'aprenentatge i de regulació de la conducta, valorant i respectant la diversitat lingüística de la nostra societat.
3. Utilitzar la llengua oral de la manera més convenient per a una comunicació positiva amb els seus iguals i amb els adults, segons les intencions comunicatives, i comprendre missatges orals diversos, mostrant una actitud d'escolta atenta i respectuosa.
4. Mostrar interès pels textos literaris i pels escrits presents a l'aula i en l'entorn pròxim iniciant-se'n en l'ús, en la comprensió de les finalitats i en el coneixement d'algunes característiques del codi escrit, i interessar-se i participar en les situacions de lectura i escriptura que es produïxen a l'aula.
5. Escoltar, comprendre, recitar i representar diferents textos tradicionals i contemporanis com a font de gaudi i d'aprenentatge, valorant el llibre i altres suports textuals i la biblioteca com a fonts d'informació, entreteniment i fruïció.
6. Iniciar-se en l'ús dels diferents mitjans d'informació i de comunicació sonors, visuals i audiovisuals i aprendre a utilitzar-los com a mitjà per a desenvolupar les habilitats comunicatives i artístiques i per a aprendre a aprendre.
7. Iniciar-se en l'ús oral d'una llengua estrangera per a comunicar-se en activitats dins de l'aula i mostrar interès i satisfacció per participar en estos intercanvis comunicatius.
8. L'aprenentatge del llenguatge oral i escrit es realitza a través de l'intercanvi verbal que els xiquets i les xiquetes realitzen entre ells i amb altres membres de la societat; per mitjà d'estos intercanvis controlen i regulen els intercanvis socials en contextos comunicatius diversos.

Bloque 6. Expresión musical

Los contenidos que integran este bloque son:

- a) El conocimiento de la música como medio de expresión y como sistema de representación.
- b) El descubrimiento del ruido, silencio y música.
- c) El conocimiento de las propiedades sonoras de la voz, de los objetos de uso cotidiano y de los instrumentos musicales.
- d) La discriminación de sonidos y ruidos de la vida diaria.
- e) Las cualidades del sonido: intensidad y ritmo.
- f) El conocimiento de las canciones populares infantiles, danzas, canciones del folklore, canciones contemporáneas, baile y audiciones.
- g) El interés e iniciativa para participar en representaciones.
- h) El conocimiento de las propiedades sonoras de la voz.

Bloque 7. Lenguaje corporal

Los contenidos que integran este bloque son:

- a) El descubrimiento de las posibilidades del cuerpo para expresar y comunicar sentimientos y emociones
- b) El conocimiento del cuerpo: actividad, movimiento, respiración, equilibrio y relajación.
- c) La aplicación de las nociones espacio-temporales con el propio cuerpo
- d) El descubrimiento del espacio a través del desplazamiento con movimientos diversos.
- e) El interés e iniciativa para participar en representaciones de danza y de teatro entre otras.
- f) La vivencia del lenguaje corporal con intencionalidad comunicativa y expresiva en actividades motrices del propio cuerpo.
- g) La imitación y representación de situaciones, de personajes, de historias sencillas, reales y evocadas individualmente y en pequeño grupo.

Criterios de evaluación

1. Expresarse y comunicarse utilizando medios, materiales y técnicas propias de los diferentes lenguajes artísticos y audiovisuales, mostrando interés por explorar sus posibilidades, por disfrutar con sus producciones y por compartir con los otros las experiencias estéticas y comunicativas.
2. Utilizar las lenguas cooficiales como instrumento de comunicación, de expresión, de representación, de estructuración del pensamiento, de goce, de aprendizaje y de regulación de la conducta, valorando y respetando la diversidad lingüística de nuestra sociedad.
3. Utilizar la lengua oral del modo más conveniente para una comunicación positiva con sus iguales y con adultos, según las intenciones comunicativas y comprender mensajes orales diversos, mostrando una actitud de escucha atenta y respetuosa.
4. Mostrar interès por los textos literarios y por los escritos presentes en la aula y en el entorno próximo, iniciándose en su uso, en la comprensión de sus finalidades y en el conocimiento de algunas características del código escrito, e interesarse y participar en las situaciones de lectura y escritura que se producen en la aula.
5. Escuchar, comprender, recitar y representar diferentes textos tradicionales y contemporáneos como fuente de goce y de aprendizaje, valorando el libro y otros apoyos textuales y la biblioteca como fuentes de información, entretenimiento y fruición.
6. Iniciarse en el uso de los diferentes medios de información y de comunicación sonoros, visuales y audiovisuales y aprender a utilizarlos como medio por desarrollar las habilidades comunicativas y artísticas y por aprender a aprender.
7. Iniciarse en el uso oral de una lengua extranjera para comunicarse en actividades dentro de la aula, y mostrar interés y satisfacción al participar en estos intercambios comunicativos.
8. El aprendizaje del lenguaje oral y escrito se realiza a través del intercambio verbal que los niños y las niñas realizan entre ellos y con otros miembros de la sociedad; mediante estos intercambios controlan y regulan los intercambios sociales en contextos comunicativos diversos.

9. Manifestar les experiències que va vivint a través del llenguatge plàstic, utilitzar el material plàstic amb precisió, cuidar-lo i netejar-lo, i respectar i disfrutar de les produccions pròpies i dels altres.

10. Utilitzar l'educació vocal, rítmica, auditiva i d'expressió corporal, per a expressar i comunicar el repertori de cultura musical i d'expressió corporal que la societat transmet i descobrir-lo com a mitjà en la busca de la pròpia identitat.

11. Expressar, comunicar, crear, compartir i interactuar en la societat en què viu i manifestar la sensibilitat i presa de consciència de si mateix en postures, gestos i accions de la vida quotidiana que formen part del llenguatge corporal.

9. Manifestar las experiencias que va viviendo a través del lenguaje plástico, utilizar el material plástico con precisión, cuidar y limpiar el mismo y respetar y disfrutar de las producciones propias y de los demás.

10. Utilizar la educación vocal, rítmica, auditiva y de expresión corporal, para expresar y comunicar el repertorio de cultura musical y de expresión corporal que la sociedad transmite y descubrir el mismo como medio en la búsqueda de la propia identidad.

11. Expresar, comunicar, crear, compartir e interactuar en la sociedad en la que vive y manifestar la sensibilidad y toma de conciencia de sí mismo en posturas, gestos y acciones de la vida cotidiana que forman parte del lenguaje corporal.